

**KOHTUTE HALDAMISE NÕUKOJA
KAHEKSAKÜMNE ÜHEKSANDA ISTUNGI
PROTOKOLL**

Kuressaares, TTÜ koolitusruumis

02-03. juunil 2016. a

Kohalviibijad

KHN-i liikmed ja asendusliikmed:

Priit Pikamäe, Riigikohtu esimees, kohtute haldamise nõukoja esimees
Villu Köve, riigikohtunik
Tiina Pappel, Tartu Ringkonnakohtu kohtunik
Piia Jaaksoo, Pärnu Maakohtu kohtunik
Virgo Saarmets, Tallinna Ringkonnakohtu kohtunik
Andra Pärsimägi, Tartu Ringkonnakohtu kohtunik (asendusliige)
Hannes Vallikivi, Eesti Advokatuuri esimees
Iris Kangur-Gontšarov, Harju Maakohtu kohtunik (asendusliige)
Heili Sepp, Õiguskantsleri Kantselei, osakonnajuhataja-õiguskantsleri nõunik
Inna Ombler, riigiprokurör
Kalle Laanet, Riigikogu põhiseaduskomisjoni esimees
Toomas Vitsut, Riigikogu õiguskomisjoni liige

Teised osalejad:

Liivi Loide, Tartu Maakohtu esimees
Rubo Kikerpill, Pärnu Maakohtu esimees
Kadri Palm, Tartu Halduskohtu esimees
Meelis Eerik, Harju Maakohtu esimees (osales päevakorrapunktide 1-4 arutamisel)
Liis Lindström, Riigikohtu esimehe nõunik
Kristjan Siigur, Tallinna Halduskohtu esimees
Anne Palmiste, Viru Maakohtu esimees (osales päevakorrapunktide 1-4 arutamisel)
Urmas Reinola, Tallinna Ringkonnakohtu esimees
Kersti Kerstna-Vaks, Tartu Ringkonnakohtu esimees
Merje Talvik, Riigikohtu kommunikatsiooniosakonna juhataja
Kristel Siimula-Saar, Riigikohtu personaliosakonna juhataja kohusetäitja
Tiina Ereb, Tartu Ringkonnakohtu kohtudirektor
Virve Altuhoova, Viru Maakohtu kohtudirektor (osales päevakorrapunktide 1-4 arutamisel)
Malle Aleksius, esimese ja teise kohtuastme avalike suhete teenistuse juhataja
Rasmus Karja, Justiitsministeeriumi justiitshalduspoliitika osakonna kohtute talituse juhataja
Küllli Luha, Justiitsministeeriumi justiitshalduspoliitika osakonna kohtute talituse analüütik
Ly Mäll, Justiitsministeeriumi justiitshalduspoliitika osakonna kohtute talituse nõunik
Aliis Pihkva, Justiitsministeeriumi justiitshalduspoliitika osakonna kohtute talituse nõunik

Juhatas:

Protokollis:

Priit Pikamäe, Riigikohtu esimees, kohtute haldamise nõukoja esimees
Aliis Pihkva, Justiitsministeeriumi justiitshalduspoliitika osakonna kohtute talituse nõunik

Algus: 02.06.2016. a kell 14.30

Lõpp: 03.06.2016. a kell 11.40

Istungi päevakorras on:

1. **11.03.2016. a KHN-i 87. korralise istungi protokoll ja 23.03-30.03.2016. a KHN-i 88. elektroonilise istungi protokoll kinnitamine** – Riigikohtu esimees Priit Pikamäe
Otsuse projekt: KHN kinnitab 11.03.2016. a KHN-i 87. korralise istungi protokoll ja 23.03-30.03.2016. a KHN-i elektroonilise istungi protokoll.
Materjalina lisatud protokollid.
2. **Kohtu esimeeste aruandlus – KS § 41 lg 3 p 4 alusel** – kohtu esimehed
Otsuse projekt: KHN võtab informatsiooni teadmiseks.
Materjalina lisatud aruanded. Materjal edastatud 09.05.2016.
3. **Võrdlev kokkuvõtte esimese ja teise astme kohtute menetlusstatistikast – KS § 41 lg 3 p 4 alusel**
– Justiitsministeerium, Külli Luha
Otsuse projekt: KHN võtab informatsiooni teadmiseks.
Materjalina lisatud võrdlev ülevaade 2015. aasta menetlusstatistikast.
4. **Viru Maakohtu kohtunikukohtade arv – KS § 41 lg 3 p 4** – Justiitsministeerium, Külli Luha
Otsuse projekt: KHN kujundab seisukoha Viru Maakohtu kohtunikukohtade arvu suurendamise küsimuses.
Materjali puudub. Päevakorrapunkt tugineb KHN-i 19.septembri 2014. aasta otsusel, millega anti nõusolek ühe Viru Maakohtu täitmata kohtunikukoha viimiseks Tartu Ringkonnakohtusse ja otsustati küsimust uuesti arutada 2016. aastal 2015. aasta statistika põhjal.
5. **Kohtustatistikametoodika heakskiitmine. Õiguskaitseasutuste statistika andmelao (ÕSA) tutvustus – KS § 41 lg 3 p 4 alusel** – Justiitsministeerium, Külli Luha
Otsuse projekt: KHN kiidab heaks kohtustatistikametoodika.
Materjalina lisatud kohtustatistikametoodika projekt.
6. **Kohtu materiaalne vastutus ja sellest tuleneva kahju hüvitamine kohtu eelarvest – KS § 41 lg 3 p 4 alusel** – Harju Maakohus, Iris Kangur-Gontšarov
Otsuse projekt: KHN võtab informatsiooni teadmiseks.
Materjal puudub.
7. **Aumärgi „Teravaim sulg“ ümberkujundamine – KS § 41 lg 3 p 4** – Riigikohus, Liis Lindström
Otsuse projekt: KHN avaldab arvamust aumärgi „Teravaim sulg“ ümberkujundamise ja kohtute aumärgi statuudi projekti kohta.
Materjalina lisatud memo ja kohtute aumärgi statuudi projekt.
8. **Riigikohtu esimehe poolt Riigikogule esitatava ettekande tutvustus – KS § 41 lg 3 p 3 alusel** – Riigikohtu esimees Priit Pikamäe
Otsuse projekt: KHN võtab informatsiooni teadmiseks.
Materjal puudub.
9. **Ülevaade KHN-i otsuste tabelis kajastuvatest pooleliolevatest teemadest – KS § 41 lg 3 p 4 alusel**
– Justiitsministeerium, Rasmus Karja; Riigikohus, Liis Lindström
Otsuse projekt: KHN võtab informatsiooni teadmiseks.
Materjalina lisatud väljavõte KHN-i otsuste tabelist.

Pikamäe: Täna Kalle Laaneti kutse eest, kuna tänu tema kutsele me täna siin Kuressaares koguneme. Nagu ikka moodustab põhiosa kevadhooaja viimasest KHN-i istungist kohtuesimeeste aruannete ärakuulamine. Kas päevakorra on täiendusi, muudatusettepanekuid?

Kellelgi ei ole päevakorra osas täiendusi või muudatusettepanekuid.

Otsus: KHN kinnitab päevakorra.

1. 11.03.2016. a KHN-i 87. korralise istungi protokoll ja 23.03-30.03.2016. a KHN-i 88. elektroonilise istungi protokoll kinnitamine – Riigikohtu esimees Priit Pikamäe

Pikamäe: Kas kellelgi on parandusettepanekuid?

Kellelgi ei ole protokollide osas märkusi.

Pikamäe: Loeme protokollid kinnitatuks.

Otsus: KHN kinnitab 11.03.2016.a KHN-i 87. korralise istungi protokoll ja 23.03-30.03.2016. a KHN-i 88. elektroonilise istungi protokoll.

2. Kohtu esimeeste aruandlus – KS § 41 lg 3 p 4 alusel – kohtu esimehed

Pikamäe: Kohtu esimehed on oma aruanded nõukojale kirjalikult esitanud ja need on koostatud vastavalt Justiitsministeeriumi poolt ette antud vormile. Arvan, et me ei pea aruandeid hakkama ümber jutustama, vaid pigem kuulame hea meelega seda, mida ettekandes kirjas ei ole ehk kohtu esimehed võiksid anda ülevaate sellest, millisena nad ise näevad hetke olukorda kohtus. Samuti võiks välja tuua pakilisemad probleemid, mille lahendamisel KHN ja Justiitsministeerium võiksid kaasa aidata.

Harju Maakohtu esimees Meelis Eerik

Eerik: Kui hindeid anda, siis tsiviilkohtumenetluse hinne on 5, kriminaalmenetluse hinne 5 ja väärteomenetluse hinne 3. Seoses sellega, et jõudlus oli eelmisel aastal väärteomenetluses väiksem ja oleme arutanud, et milles probleem seisneb ja tuvastanud, et meil on menetluslik probleem. Me oleme sellest probleemist ka Justiitsministeeriumis rääkinud ja tegemist on kättetoimetamise temaatikaga. Näiteks kui väärteomenetluses esitab isik kaebuse, siis see väärteo otsus ei jõustu ja kui isik rohkem midagi ette ei võta, ja seadus näeb ette isikliku kättetoimetamist, siis rohkem midagi teha ei olegi. Kui teistes menetlusliikides on ka muud võimalused kättetoimetamiseks, näiteks tsiviilkohtumenetluses, juhul kui isik on andnud ise oma aadressi, siis me võime lugeda kättetoimetatuks ka sellele aadressile, siis väärteomenetluses seda ei ole ja see on üks takistus. Vaatamata sellele pean ütleva, et väärteomenetluses on sellel aastal jõudlus kasvanud. Üldine jõudlus kõikides menetlusliikides on natukene väiksem aga see on seletatav sellega, et sissetulnud asju on natukene rohkem. Ja lühidalt öeldes olekski see kõik.

Pikamäe: Nõukogu liikmed, kas kellelgi on küsimusi?

Saarmets: Tsviilasjade arv on päris märkimisväärselt langenud. Kas sa oskad öelda ka selle aasta prognoosi? Kas see langus jätkub?

Eerik: Vaatame siis mida, siit tabelist?

Saarmets: Sissetulnud tsviilasjade arvu.

Eerik: Saabunud tsviilasjad ehk punkt 2.1. Jah, aga kui me vaatame üldist numbrit, siis eelmisel aastal oli sissetulnud asjade arv ligi 14 000 ja sellel aastal on natukene üle 14 000. Jagunemine erinevate menetlusliikide vahel on selline.

Saarmets: Hagimenetluses on see väiksem?

Eerik: Üldiselt ta kipub nii vaikselt minema.

Laanet: Sa ütlesid, et on menetluslikke probleeme. Kas olete neid arutanud ja mis võiks olla lahendus?

Eerik: Jah, oleme neid arutanud. Arutasime võimalikku menetlusseadustike muudatust seoses kättetoimetamisega. Kui kaebus tuleb, siis mina püüan kohtukutset edastada kaebuse esitajale, kuid kui ta kutset vastu ei võta, siis ei ole edasi midagi teha. Kahe aasta pärast see asi lihtsalt aegub. Tsviilkohtumenetluse seadustik ütleb, et kui isik ise on andnud kohtule oma aadressi ja kutse edastatakse sellele aadressile, siis võib mingitel tingimustel lugeda kutse kättetoimetatuks.

Pikamäe: Ühesõnaga oleks seadusesse vaja seada teatud preventsioidid?

Eerik: Jah.

Pikamäe: Mina vaatan seda kohtuasjade kvaliteedi rubriiki ja siin on kirjas, et tsiviilasjade puhul torkab silma, et esimese astme lahendid on tühistatud täielikult 178 korral. Võrreldes teiste maakohtute aruannetega on see suur arv. Kas olete kohtus vaadanud, mis nende numbrite taga on? Kas see on mingi tüüpiga?

Eerik: Oleme vaadanud. Meil on asjade koguarv ka suur. Täielikult tühistatud asjade koguarv ei ole päris õige, kuivõrd 64 neist on tühistatud seoses kompromissiga ja 7 seoses hagist loobumisega. Tegelik tühistatud lahendite arv on 100 ja see on nii suure asjade arvu juures minu hinnangul normaalne.

Pikamäe: Seega on tabel natukene eksitav.

Eerik: Punktis 4 on lahti kirjutatud, mis selle numbri taga on.

Pikamäe: Kuidas sa üldiselt hindad olukorda Harju Maakohtus tervikuna? Millised on kõige akuutsemad probleemid, mis ees seisavad ja lahendamist vajavad?

Eerik: Arvan, et kõigil kohtutel on probleem sügisel jõustuva põhiõiguste paketi ja sellega, et mis siis saab. Oleme kriminaalasjade kohtunikega korraldanud koosolekuid ja sellega seonduvat arutanud. Küsime eeluurimiskohtunike käest, mis abi neil vaja on ja toimime edasi vastavalt sellele tulemusele. See on see, millega kõik peavad tegelema.

Pikamäe: Kas nendele kohtunikukohtadele, mis on vakantsed, on konkurss välja kuulutatud?

Eerik: Jah, konkursid on välja kuulutatud ja sellega on meil kõik hästi. Meil on loomulikult ka neid kohtunike, kes on lapsehoolduspuhkusel ja kõiki kohtunikke ei ole meil seega tööl.

Karja: Kommenteeriksin kättetoimetamise temaatikat. Oleme Meelis Eerikuga seda arutanud ja ka Justiitsministeeriumis on sellel aastal tööplaaniline ülesanne kogu kättetoimetamisega seonduv tsiviilkohtumenetluses üle vaadata. Selle vajaduse on tekitanud kaks probleemi. Esiteks Omniva ja nende kättetoimetamise kvaliteet. Kui tahame kättetoimetada tähtsusi kirjaga, siis seadus nõuab, et kättetoimetamine toimuks vähemalt kahel oluliselt erineval ajal ja kohus peab veenduma, et need tingimused on täidetud ehk kättetoimetamist pole üritatud teha oluliselt erinevatel kellaaegadel ja pole tuvastatud, kas inimene seal üldse elab. Oleme juba kaks aastat Omnivaga kahe hankemenetluse käigus üritanud leida sellist teenust, mis kataks need vajadused ja kohtutel tekiks parema kvaliteediga postiteenus. On selgunud, et Omniva seadusele vastav teenus maksaks meie jaoks umbes miljon eurot rohkem ja sellist raha kohtusüsteemil ei ole ning pole mõistlik sellist raha sellesse süsteemi panna, kui tegelikult pole kindel, kas tänapäevases Eestis, kus mõnel inimesel ei ole elukohta ja elukoha kohta rahvastikuregistris olevad andmed ei oma õiguslikku tähendust, on kirja teel kättetoimetamine mõistlik. Loodame Justiitsministeeriumis sügiseks jõuda mingisuguse tulemuseni ja selle probleemiga tegeleda.

Köve: Mis see tähendab? Hakkate inimeste põhiõigusi piirama?

Karja: Ei. Esimesed koosolekud on toimunud, töö käib, aga tulemustest ja lahendustest on veel vara rääkida.

Pikamäe: 1. septembrist jõustub kriminaalmenetlusseadustiku muudatuste pakett ja kas sa saad sellega seoses nõukoda informeerida, et mis on otsustatud raha eraldamise suhtes.

Karja: Esialgu on Vabariigi Valitsuses tehtud kokkulepe, et raha leiti ja seda ulatuses, mis on eelnõus ettenähtud. Toimuvad kohtutega konsultatsioonid, kuidas seda raha kõige mõistlikum jagada on.

Pikamäe: Jutt on järgmise aasta eelarvest?

Karja: Jah.

Pikamäe: Mis see suurusjärk on?

Karja: Kogu kohtusüsteemile 362 000 eurot.

Pikamäe: Ja prokuratuurile?

Karja: Summa suuruse osas jään hetkel vastuse võlgu.

Pikamäe: Ja kas see, kuidas seda summat hakatakse kohtutes kasutama, võiks olla selge järgmiseks KHN-i istungiks?

Karja: Kindlasti.

Pikamäe: Teen ettepaneku panna see teema eraldi punktina KHN-i septembrikuise istungi päevakorda.

Pärnu Maakohtu esimees Rubo Kikerpill

Kikerpill: Austatud kolleegid, hea on alustada oma ettekannet suurepärase tulemustega, mis on siin tabelis kirjas. Põhilistes menetlusliikides on asjade arv suurenenud, nii tsiviil- kui kriminaalasjades. Vaatamata sellele on kohtuasjade menetlemise kiirus suurenenud ja samal ajal on vähenenud vanade asjade jääk. Väärteoasjades on langenud sissetulevate asjade arv. Kokkuvõtvalt võib öelda, et tõhusama õigusemõistmise programm on meie kohtu näitel ennast täielikult õigustanud. Tänu kohtujuristidele, kes olid põhiline liikuma panev jõud ja kelle ametikohad me komplekteerisime alles 1. aprilliks 2015. aastal, on tööviljakus oluliselt kasvanud. Oluline on ka see, et kohtunikud tunnevad muret oma jääkide suhtes. Kõik tunnevad vastutust, nii kohtujuristid kui ka menetlusgrupp tervikuna.

Kohtuasjade kvaliteedist lähtudes leian, et näitajad ei ole halvad. Tsviilasjades on täielikult tühistatud 17% ja kriminaalasjades on see number oluliselt väiksem. Kui muud näitajad on korras, siis kvaliteedi küsimus oleks võib-olla see, millega järgmisena tegeleda. Tõhusama õigusemõistmise projekti tulemused avalduvad kvaliteedi osas võib-olla järgmise aasta aruandes ja siis on paremini näha, kuhu me oleme jõudnud. Isiklikult arvan, et kohtuasjade kvaliteet on paranenud, kuna kohtunikul on aega rohkem süveneda tänu sellele, et tal on abilised. On jäänud kõlama arvamus, et õige kohus on kohus, kus on vähemalt 60 kohtunikku, kuid mina arvan, et 21 kohtunikuga kohus on hästi juhitav ja hallatav igas mõttes.

Sepp: Mulle jäi silma see, et muidu on kvaliteedinäitaja hea, kuid väärteomenetluse asjade määruskaebuste puhul tühistati pooled lahendid täielikult. Kas see oli mingi ühtne eriarvamus, mis teil oli?

Kikerpill: Ma arvan, et see võis olla nii, et me tegime mingeid asju kuidagi ühtemoodi ja Lõuna prefektuur kaebas sellepeale ning Tallinna Ringkonnakohus oli seda ühtemoodi teinud ja Tartu Ringkonnakohus teistmoodi. Kahjuks ei tule mulle meelde, mis asi see täpsemalt oli.

Sepp: Oleks huvitav teada, mis see õiguslik küsimus oli.

Pikamäe: Ühesõnaga õiguslik vaidlus maakohtu ja ringkonnakohtu vahel?

Kikerpill: Seda on varemgi olnud ja ma ei ütle, et see on halb. Lihtsalt üks ringkonnakohus on lahendanud asja ühtemoodi ja teine teistmoodi.

Pikamäe: Sissetulevate väärteoasjade menetluse lõikes on ainukesena toimunud tuntav langus Pärnu Maakohtus.

Kikerpill: See ei sõltu meist, kuna need on põhiliselt asenduskaristused. Pandi mingi piir, et teatud vanusega asju enam ei saadeta kohtusse. Ma ei usu, et inimeste maksekäitumine on paranenud. See sõltub ikkagi politseist põhiliselt, kuna teistelt väärteoasjade menetlejatelt meile praktiliselt asenduskaristuse taotlusi ei tule. Tulemustele on avaldanud head mõju see, et meil on aastaid olnud kõik kohad komplekteeritud. Kuid ei tea, mis tulevik toob, kuna sellel aastal on olnud teatavad ohumärgid.

Pikamäe: Kohtunike suuremat pensioneerumist praegu Pärnu Maakohtus ette näha ei ole?

Kikerpill: Tegelikult 21st kohtunikust 11 võiksid minna lähima kahe-kolme aasta jooksul pensionile. Täpselt ei tea, mis juhtuma hakkab ja see asi on päevakorras. Kaks kohtunikku võiksid juba täna pensionile minna, kuid nad on veel tööl.

Pikamäe: Kui olukord on selline, nagu sa räägid, siis peab hakkama tõsiselt kolleegidega nõu pidama, et pensioneerumist ajas kuidagi jagada, et ei juhtuks nii, et mitu kohtunikku lahkuvad korraga.

Kikerpill: See on hea ettepanek, kuid need kaks, kellel oleks õigus kohe pensionile minna ütlesid ka, et nad lähevad kohe kui neil see õigus tuleb. Üks neist on juba kaks aastat kauem töötanud ja teine aasta ning ei plaani keegi ära minna veel. Kui äkki viis-kuus inimest ütlevad ühel aastal, et nad lähevad ära, siis see on suur probleem.

Pikamäe: Räägin seda omast kogemusest, kuna Riigikohus on samasuguses olukorras, et tahestatmata on tulnud avaldusi ajatada. Ühel hetkel see küsimus paratamatult aktualiseerub.

Laanet: Küsin Kuressaare kohtumaja kohta. Käivad sahinad, et Kuressaare kohtumaja plaanitakse ära kaotada?

Kikerpill: See on rohkem seadusandja ja täitevvõimu küsimus. Niikaua kui kohtumaja toimib ja inimesed on komplekteeritud, siis mina esimehena ei näe mingit probleemi. Kui tekib olukord, et kohad on täitmata ja kohtunikud peaksid hakkama Kuressaarde asendamiseks sõitma, siis pikas perspektiivis see asi loomulikult jätkusuutlik ei ole. Kohtu esimehena ei ole mul hetkel midagi öelda, kuna tööl on kõik tublid inimesed ja kõik toimib. Kohtujuristide konkurss Saaremaal oli kõige suurem ja siin olid eksamitulemuste põhjal ka kõige paremad kandidaadid. Ma ei oska öelda, mis plaanid riigil on, kuivõrd üldine tendents on asju kokku tõmmata. Kohtu esimehel oleks lihtsam kui kõik oleksid koos, kuid siiani olen hästi hakkama saanud ka selle suure piirkonnaga.

Pikamäe: Mis plaanid ministeeriumil on?

Karja: Spekuleeritud kohtumajade sulgemine, mida me veel pool aastat tagasi rääkisime, on kindlasti laualt maas. See on tugevalt regionaalpoliitiline otsus. Ministeeriumi ja ametniku tasandil oleme selle asja mõelnud nii, et analüüsime kogu kohtuvõrgustikku just selles valguses, et milline on efektiivne kohtumaja suurus ja efektiivne kohtumajade võrgustik, kuid ametnike tasandil ei tee ühtegi ettepanekut, et mingid kohtumajad tuleks sulgeda. Soovime ka KHN-i tuua tervikliku analüüsi, kus me anname tervikliku pildi kohtusüsteemist ja omapoolse hinnangu, kui efektiivne on kohtusüsteem. See, mis riigireformist ja siinhulgas ka kohtureformist saab, on tugevalt poliitiline otsus.

Pappel: Kas kohtuasju jagub?

Kikerpill: Jah, jagub. Me jagame neid ringi. Kui ainult kohapealseid asju menetleda, siis kisub napiks. Nagu Hiiu maalgi, kus oli kunagi kolm kohtunikku, siis kaks kohtunikku ja hetkel on alla ühe kohtuniku koormuse. Hetkel käib Haapsalu kohtunik Hiiu maale. Nii need asjad on ja võib-olla inimeste arv ei olegi nii väga vähenenud, kuid asi on selles, et ettevõtted kaovad ära. Sama asi on ka Pärnus, et ettevõtted ketistuvad ja nende vaidlused lähevad lihtsalt mujale. Me oleme siiani oma koormusega nii teinud, et oleme videokonverentsi teel lahendatavaid asju Kuressaare kohtunikele andnud, et kohtunikel oleks võrdne koormus.

Pappel: Kui juurde ei jagaks, siis mitmele kohtunikule Kuressaares tööd oleks?

Kikerpill: Kuressaarde oleks vaja kaks ja pool kohtunikku ja sama oleks vaja ka Paidesse, kus on hetkel kaks kohtunikku, kuid ei saa ühte kohtunikku pooleks teha. Seda ma ütleks küll, et on üks võimalus menetluse parendamiseks. Nimelt oleme e-riigis suunanäitajad, kuid pikki üldmenetlusi protokollime ikka käsitsi ja teeme põhimõtteliselt stenogramme. Eelmisel nädalal olime Leedu kohtunikega koos ja nad imestavad meie võimalusi ja tegemisi ning üritavad ka e-toimikut teha, kuid neil on juba mitu aastat see olemas, et kui istung on salvestatud, siis see on failina olemas ja keegi ei protokollis seda enam käsitsi. Kui ma küsisin, et mis see takistus oli, et ka neil venis salvestuste peale üleminek aastaid, siis neil olid mingil hetkel kõrgemad kohtud selle vastu. See on ka meil läbi jooksnud, et iga järgneval kohtuastmel, kes tahab toimikut lugeda, on mugavam protokoll lahti võtta ja sellega tutvuda. Samas on

võimalik mõned failid teha ka sellisena, et neil on järjehoidjad peal ja ei pea hakkama faili algusest peale kuulama, vaid saab kuulata ainult vajalikku kohta. Kõik need asjad on võimalik selgeks saada, kui ainult on tahtmist. Protokollimine on suur koormus meie kohtutele ja istungisekretäridele, kes ühe päeva istuvad saalis ja 3 päeva sõnasõnalt seda juttu üles kirjutavad ja muud tööd teha ei saa.

Pikamäe: Kogu selle salvestamise suhtes ongi väga erinevad arusaamad ja ka selle suhtes, mida protokoll peab kajastama. Võib-olla ministeerim teeks nõupidamise või töögrupi ja arutaks selle küsimuse ükskord lõpuni läbi, et jõuaks ka ükskord selle teema osas tulemusteni.

Kikerpill: Praegu vaieldakse juba protokollide üle ja tekitatakse sellega lisa teemasid juurde.

Köve: Keegi ei käsi stenografeerida. Seadus ütleb, et pange oluline kirja. Ka koosolekutest tehakse memosid, et kes kohal käisid ja mis oli põhiline sõnum ning see on kokku 1 lehekülg. Neid pikki protokolle, mida te kohtus teete, ei ole vaja. Minu jaoks on küsimus, miks te neid pikki protokolle teete. Kriminaalmenetluses on võib-olla teisiti, kuid tsiviilkohtumenetluses ei ole seda vaja. Väljaarvatud siis, kui on tunnistajate ülekuulamine.

Tartu Maakohtu esimees Liivi Loide

Loide: Kokkuvõtvalt ma saan öelda, et Tartu Maakohtul on läinud üldjoontes hästi. Ma saan tõdeda, et meie kolleegid on väga töökad ja tublid ning on hästi kohanenud uue abiliste süsteemiga. Statistikas on üks asi, mida ma siiski tahaks rõhutada. Kui meil koguaeg räägitakse jõudlusest, siis jõudlus ei ole näitaja, mille alusel kohtuid ja kohtunikke saaks omavahel võrrelda. See näitab lihtsalt kohtu toimetulekuvõimet kohtus aastas aeguvate asjade lahendamisel. Tegelikult kohtunike ja erinevate asutuste võrdluses ei pruugi see midagi näidata. Kui me võrdleme, et mul kõrval kabinetis kolleeg, kes on aastas saanud juba 70 asja ja kui ta aastas lahendab näiteks 140 asja, kuna tal oli seal ka jääk, siis tema jõudlus on 200 aga tema koormus on 0,7. See ei ole seega hea võrdlus. Ma ei tea palju see oli arusaadav? See näitab, kuidas kohus selle personalihulga ja asjade massi juures, mis kohtusse saabub, on võimeline toime tulema.

Laiemad probleemid, mis eelmisel aastal ja selle aasta alguses silma jäid, olid järgnevad. Kohtunike kohad on täidetud ja neil on abilised, kuid teravalt on silma jäänud kohtunike motivatsiooni küsimus, millest ka oma aruandes kirjutasin. Olukorras, kus tegelikult positiivset kajastust tõlgendatakse negatiivsena, näitab see ilmselgelt tööstressi. Kui ilmub artikkel, et Eesti kohtud ja kohtunikud on oma töötulemustelt Euroopas päris ees, siis kokku saades ühe kohtunikuga meie maakohust, tõlgendas ta seda nii, et „nüüd piitsutavad, et me veel rohkem teeksime“. Sellist reaktsiooni on hästi valus ja kummastav kuulata. Kui mina ise seda uudist lugesin, siis mõtlesin, et kui hästi meil läheb. Olen tutvunud ka eelnõuga, mis on Riigikogus teisel lugemisel ning sisaldab sätteid kohtunike sotsiaalsete tagatiste kohta.

Laanet: Eelnõu on läbinud teise lugemise.

Loide: Teine probleem, mis mulle ka täna silma ja kõrva jäi, on ebakindlus arengutes. Eelmises KHN-is pidime kaitsma seisukohti selle suhtes, et kohtute asukohad vaadatakse üle ja räägiti ka võimalikust riigireformist, riigikogu liikmed soovitasid asja rahulikult võtta ja mitte tormata, kuid täna ma kuulen, et mingit reformi praegu enam laual ei ole. Oleme ebakindlas olekus, kuivõrd pikem perspektiiv, mis suunas me liigume, puudub. Eelmine aasta pidime TÕM projekti ja kohtujuristide projekti juurde välja töötama motivatsioonisüsteemi. Järgmisel aastal ütlete, et motivatsioonitasude maksmiseks raha ei ole ja kohtud võivad teha seda oma sisemiste vahendite arvelt. See kõik ei ole mõeldud kurtmisena ja ma saan aru, et riigil läheb nii või teisiti ja tuleb kokku tõmmata, kuid plaanid peaksid olema selged, arusaadavad ja kaugusesse vaatavad. See kõik tekitab ebakindluse ka selles süsteemis, mis iseenesest peaks olema väga kindel.

Laanet: Mis puudutab riigireformi, siis saan seda nii palju kommenteerida, et tegime põhiseaduskomisjoni alla juhtrühma, mis peaks septembri lõpuks lauale panema need valdkonnad, mis arutelule tulevad ja 2017. aasta september on see aeg, kui peaks tulevikku vaatama ja aru andma. See toimub kahes osas. Üks osa on see, mis puudutab tänast koalitsioonilepet ja see on valitsuse pool ja teine pool on see, mis on parlamendi käes ja see võiks olla rohkem kaugusesse vaatav, et milline Eesti riik võiks välja näha 20-30 aasta pärast. Iga kolme kuu tagant annab juhtrühm komisjonile ülevaate, et kuhu nad on jõudnud. Kui on vaja, siis tehakse oluliste küsimuste arutelusid ka suures saalis. Kohus on

üks valdkond, mida seal arutama hakatakse. Juhtrühma alla saab teha valdkonnapõhiseid alatöörühmi, kui selleks on vajadus, et juhtrühm oleks võimalikult laiapõhjaline.

Pikamäe: Liivi Loide, kas sinu mõttelõng katkes?

Loide: Ei katkenud, kuna need olid sellised üldisemad asjad. Õigusemõistmist takistavate probleemide osas ja selles, kuidas õigusemõistmist muuta ja parandada, mida ma olen ka igal aastal välja toonud, on toimunud ka arenguid. Näiteks viivisekalkulaatori loomine.

Kui Tartu Maakohtust veel rääkida, siis eelmise aasta lõpus ja sellel aastal on muutused jätkunud. Siiani on olnud Tartu Maakohtul, Tartu Halduskohtul ja Tartu Ringkonnakohtul üks kohtudirektor ja ühine kantseleide juhtimine. Nüüd on igal kohtul oma kantselei juhtimine, kuna eelnevalt oli meil üks ülene juht ja samas ei olnud kellelgi juhti ning kantseleide töö lonkas. Täna võin mina maakohtul näitel öelda, et olukord on paranenud.

Teine asi on see, et kuna õigusteenistuse hulk on suurenenud, kuna igal kohtunikul on oma kohtujurist ja sinna on juurde tekkinud veel palju õigusteenistust puudutavaid ametnikke, Tartu Maakohtu eripära on ju see, et me oleme kuues majas, siis oleme muutnud ka õigusteenistuse juhtimist. Kui vanasti oli meil kogu maakohtus 15 konsultanti, keda juhtis üks vanemkonsultant, siis täna on meil õigusteenistuses üle 70ne ametniku ja nende juhtimine ühe kohtujuristi poolt oleks küllalt keeruline. Kohtujurist siiski on mõeldud konkreetse kohtuniku meeskonda. Ka sellega peame me tegelema.

Tartu Maakohtus on situatsioon, kus ma esimehena ei tea, kes ma olen. See puudutab kinnistus- ja registriosakonda. Mul on au olla selle kohtu esimees, kelle all see osakond on, kuid kõhedust tekitav on see, et ma peaksin millegi eest vastutama, kuid mille eest ma vastutan, kui järelevalvefunktsiooni mul nende osas ei ole ja eelarve osas ei ole ma ka üldse selle osakonnaga seotud. Eriti hulluks on muutunud olukord seetõttu, et kinnistus- ja registriosakond on Tartu Maakohtuga ühe registrinumbri. Meil on sisuliselt erinevad eelarved, kuid meie lepingupartnerid käsitlevad meid ühe Tartu Maakohtuna. Meil on kaks eraldi direktorit, kes ajavad väga erinevaid asju ja tekkis küsimus sellest, et Tartu Maakohtus justkui oli mingeid hanke nõudeid rikkunud, kuna ei kuulutatud välja riigihanget. Tegelikult olid lepingud eraldi – Tartu Maakohtu õigusemõistmise osakonnal ja Tartu Maakohtu kinnistus- ja registriosakonnal. Kokku need lepingud ületasid riigihanke nõude piiri.

Pärsimägi: Huvitav on see, mis on välja toodud punktis 7. Kas seda täidavad kõik kohtud paber kandjal?

Loide: Jah. Tsviili kohtunik peab ekstra Statistikaameti jaoks, selle vormi täitmiseks, küsima andmeid, mis ei puuduta üldse kohtuasja. Küsisime nende käest selle kohta ja nad viitasid seadusele ning ütlesid, et meil on kohustus esitada need andmed. Nad saadavad toimikusse blanketi ja see peab olema täidetud.

Pikamäe: Äkki ministeerium saab seda asja uurida?

Karja: See on meie jaoks uudne info, et te sellist asja teete.

Loide: See ei ole uus asi.

Karja: Ka ministeerium pidas pikaajalisi läbirääkimisi Statistikaametiga, et me ei peaks neile kõikvõimalikku statistikat saatma, mis ei ole Eesti jaoks üldse oluline. Ma usun, et me võime nendega pidada läbirääkimisi ka kohtute poolt esitatava statistika suhtes.

Pikamäe: Milleks meile kõik need infosüsteemid, mida täidetakse omaette tegevuse korras, kui endiselt tuleb esitada mingisuguseid andmeid paber kandjatel. Kas ei saaks Statistikaametile vajalikke andmeid KIS-ist välja võtta, et nende esitamine ei kulutaks kohtute aega?

Karja: Kindlasti saab.

Kangur-Gontšarov: Mis puudutab neid abielulahutuse lehti, siis sinna on vaja panna ka andmed, mida meie ei näe, kuid statistika jaoks sekretär küsib need inimestelt. Kohtunik läheb kohtusaalist ära ja sekretär jääb pooltega saali seda statistika lehte täitma.

Saarmets: Teil on nüüd mitu kohtudirektorit Tartu kohtute peale.

Loide: Meid majandab Tiina Ereb, kes on tegelikult Tartu Ringkonnakohtu kohtudirektor ja ta on samal ajal ka Tartu Maakohtu ja Tartu Halduskohtu kohtudirektor. Virve Altuhova on kinnistus- ja registriosakonna direktor, kes tegelikult tegeleb Viru Maakohtuga.

Saarmets: Tundus, et Tallinna kohtutes pannakse kõik kokku, kuid Tartus käib mingi lahutamine.

Loide: Lahutamine käis kantselei juhatajate kohta. Meil oli selgelt näha, et kantseleide puhul ühtne juhtimine ei toiminud.

Pikamäe: Kas on äkki aeg analüüsida selle reformi tulemusi Liivi Loide räägitu valguses?

Karja: Ajalooline põhjus, miks registrid selline kohtute juurde pandi, on selles, et nad oleksid kohtulikud registrid. Kohtuasutus kui selline tagaks registrite olemuse. Peame seda analüüsima ja mõtlema, kas praeguseks väljakujunenud mudel on jätkusuutlik. Riigireformi osas on meie eesmärk koostada pikaajaliselt ettevaatav plaan ja eesmärk on analüüsida, kas praegune kohtusüsteem on jätkusuutlik nii isikute kui praeguste kohtumajade koosseisus.

Pikamäe: Kohtusüsteem on kindlasti jätkusuutlik.

Loide: Asekantsler kinnitas nädal-kaks tagasi, et tema on jätkuvalt seisukohal, et väljakujunenud kohtusüsteem, ka struktuurne lahendus, on vägagi hea ja tema ei näe küll mingit vajadust muutusteks.

Karja: Ma ei tahagi öelda, et kohtusüsteem vajaks kindlasti mingeid muutuseid, kuid me analüüsime seda.

Ombler: Mis põhjustel on kinnistus- ja registriosakond Tartu Maakohtu all? Ma küsin seda seetõttu, et prokurörid on pidanud pöörduma Liivi Loide poole, kui Tartu Maakohtu esinaise poole, kelle all on ka kinnistus- ja registriosakond, kuna viimasel ajal on kohtunikuabisid väga raske kätte saada.

Loide: Ma alati vastan teile, kui te olete pöördunud.

Pikamäe: Kätte ei saa neid tõenäoliselt seetõttu, et nad on kõik kodutööl.

Altuhova: Minuni ei ole jõudnud ühtegi kaebust selle kohta.

Ombler: Prokurörid on päris hädas ja Riigiprokuratuuril on plaanis teha ümarlaud ning kaasata ka kinnistus- ja registriosakonna inimesi, et mõned asjad läbi rääkida.

Pikamäe: Kinnistus- ja registriosakonnas probleem jätkub ja reform vajaks järelanalüüsi, et kas ja kuidas see on õnnestunud, mis omal ajal ellu sai viidud.

Sepp: Vaatan, et Harju Maakohtus kohtumenetluse kiirendamise taotlusi ei olnud ja Viru Maakohtus oli neid päris palju, kuidas teil nendega on.

Loide: Eelmise aasta lõpus üks oli. See oli kriminaalasjas, kus veel ei oleks pidanud saama sellist taotlust esitada. Selliseid taotlusi, mida seadusandja mõtleb ja on ette näinud, neid praktiliselt ei ole ja ei ole ka varasematel aastatel olnud. Olen olnud kohtu esimees 4,5 aastat ja selle aja jooksul on olnud 2 taotlust.

Sepp: Ma ei tea, kuidas Pärnu Maakohtus on, kuid mulle jäi silma see vastuolu, et Viru Maakohtus on neid taotlusi hästi palju ja mujal seda praktikat üldse ei ole.

Loide: See võib tuleneda sellest, et üldiselt ollakse menetlustega graafikus. Pigem ei esitata meile menetluse kiirendamise taotlusi, vaid kaebusi selle kohta, et miks menetlus nii kaua kestab ehk ei esitata menetluse kiirendamise taotlusi, küll aga järelevalve korras tegeleme sellega.

Pärsimägi: Neid lahendab kohtunik ise ja tsiviilasjades need ei peagi jõudma kohtu esimeheni.

Loide: Kriminaalasjades need jõuavad esimeheni.

Pikamäe: Kui neid taotlusi ei ole olnud, siis järeldus on see, et kõik menetlused on toimunud mõistliku aja jooksul.

Sepp: Mingid kaebused menetluse aja suhtes siiski olid.

Loide: Kaebusi menetlusaja suhtes on mõningaid olnud. Mõnikord need ei ole põhjendatud, kuid mõnikord on.

Viru Maakohtu esimees Anne Palmiste

Palmiste: Ma olen viies kord siin aruannet esitamas ja esimest korda saan ma öelda, et töötulemused on positiivsed. Alati on meil olnud erinevat sorti negatiivseid asju, kuid eelmise aasta näitajad on tõesti head ja seda vaatamata sellele, et lõpetasime eelmise aasta nii, et 3 kohta on täitmata ja 2 kolleegi on lapsehoolduspuhkusel.

Menetluse kiirendamise taotluste kohta. Kõige rohkem on neid tulnud ühele kohtunikule, kelle personaalküsimus on praegu Riigikohtu käes.

Probleemiks on meil ikkagi ka kaader. Kohtunike konkurss on nii nagu on, aga probleeme on kohtujuristide ja istungisekretäride leidmisega. Kõik need head tulemused, mis siin on, näitavad seda, et kohtunikud ja muu personal töötab väga suure koormusega.

Pikamäe: Raskused töötajate leidmisel on eeskätt tingitud millistest põhjustest?

Palmiste: Haridus, keel ja noored naised, kes jäävad koju ning sekretäride töötasu.

Pikamäe: Millises seisus on kohtunike vakantsete kohtade täitmine?

Palmiste: Minu teada kevadel kuulutatud konkursil oli 9 kandidaati, kellest 8 tahtsid saada igasse kohtusse ja 1 ainult Viru Maakohtusse. Kõik on Harju Maakohtu kohtujuristid.

Pikamäe: Vaadates täitmata kohtade suurt arvu ja seda ühte kohta, mis anti kohtust välja, siis kuidas need head tulemused on saavutatud? Täidetud kohtunikukohtade erakorraliselt suure koormuse näol?

Palmiste: Mina esimehena ei saa kasutada võimalust, et töötaksin vähendatud koormusega. Ma töötan nii Jõhvi kui Narva kohtumajas.

Pikamäe: Seega endiselt on suur probleem täitmata kohtunike ja abipersonali kohad?

Palmiste: Loodame parimat kohtunike kohtade täitmisel just suures osas tänu kohtujuristidele. Meie majas on ka väga tublisid kohtujuriste, kes näevad perspektiivis edasi kohtunikuks saamist ja ootavad ka, mis lahenduse seadusandja teeb selles osas.

Laanet: Kas teil lisatasusid on võimalik maksta?

Palmiste: Varem oli neid võimalusi, aga enam ei ole. Kohtuistungis sekretäride palgad on väga väikesed ja regulaarset lisatasude maksamise võimalust ei ole.

Ombler: Kas teil spetsiifiliselt Viru regiooni eraldi tasustamist ei ole?

Palmiste: Prokuratuuril ja Maksu- ja Tolliametil on ja me oleme neid koguaeg ka näiteks toonud.

Pikamäe: See on tegelikult teema, mis on pidevalt olnud KHN-i päevakorras.

Karja: Olen sellest probleemist teadlik ja rahandusministeeriumil on plaanis see Ida-Virumaa koefitsiendi küsimus üle vaadata just sellest aspektist, et on ameteid, kes maksavad seda koefitsiendi ja on ameteid, kes ei maksa, kuid ametnike peaks kohtlema võrdselt. Meie raha osas on see, mis on

kohtute baasis ja seda me saame alla anda ja peame lootma, et baasi suurendataks ja tekiks ka seda raha, mida saaks kasutada olemasolevate inimeste motiveerimiseks.

Pikamäe: Nüüd kui RES-i raames antakse kohtusüsteemile baasraha juurde ja seda oleks võib-olla mõistlik kasutada ka juba olemasolevate, kuid Viru Maakohtu täitmata kohtade täitmiseks selles mõttes, et minna samale põhimõttele raha maksmisel prokuratuuri ja Maksu- ja Tolliametiga, kuna on näha, et teisiti seda olukorda ei lahenda.

Karja: See on üks võimalus ja me oleme seda ka kohtuga arutanud.

Laanet: Vakants on olemas, kuid kuhu see raha läheb?

Karja: See läheb kogu kohtusüsteemi reservi ja seda kasutatakse kõigi kohtusüsteemi puudujääkide ja projektide rahastamiseks. Näiteks postikulud ja kolmandate isikute kulu, mis on ka aruandes välja toodud ja mis on aastaid olnud puudujäägis ning selle sama puudujäägi katmiseks kasutatakse praegu vakantsete kohtunikukohtade raha.

Laanet: Kättetoimetamise temaatika tuleks tänases infosüsteemide ühiskonnas täiesti üle vaadata.

Karja: Me soovime seda täiesti uuesti üle vaadata, kuna posti ja kirja saatmine ei ole enam jätkusuutlik ja Omniva tõmbab järjest oma kontorivõrku ja töötajaid koomale ning seega läheb see teenus ainult kallimaks.

Ombler: Kriminaalmenetluse revisjoni käigus on Martin Hirvoja, kriminaalasja tagamise tõkendamise süsteemi kontekstis, pakkunud välja hea lahenduse, mis on seotud isiku kohustusega ja vabatahtliku võimalusega anda teada oma elektronpostkasti aadress ning vaadanud tervikpildina, kuidas seda saaks kasutada.

Karja: Nagu eelnevalt öeldi, siis põhiõiguste poolt on väga tugev sein vastu pandud.

Oblmer: Mingi vabatahtlikkuse kontseptsiooniga võiks seda mõelda ja seda on võimalik sõnastada.

Karja: Probleem ongi nende isikutega, kes ei taha ennast kohtule kättesaadavaks teha ja nende peale kulubki kõige suurem ressurss. Kuna nendel isikutel ei ole ka kindlat aadressi või elukohta ja nad vahetavad oma elukohta väga tihti, siis ongi neid äärmiselt keeruline kätte saada. Tuleb otsa vaadata, kuidas seda probleemi lahendada selliselt, et me leiame need inimesed üles ehk nende põhiõigused on kaitstud ja nad on teadlikud oma kohtulahendist.

Kerstna-Vaks: Ida-Virumaal on 3 kohtumaja. Kas me räägime kõigist kolmest kohtumajast või ka Rakvere kohtumaja eri koefitsiendist?

Palmiste: Me räägime ainult Jõhvi ja Narva kohtumajadest.

Kerstna-Vaks: Probleem tuleb ka sellest aspektist läbi vaadata, kuna on 3 kohtumaja, siis see koefitsient ei ole ilmselt adekvaatne ju Rakveres.

Palmiste: Rakvere inimesed käivad samas ka Narvas. Jagame asju nii, et töökoormus oleks ühtlane.

Kerstna-Vaks: Ma tahan lihtsalt öelda, et tuleb vaadata tervikpilti. See ei ole päris nii, et anname Narva kohtumaja kohtuistungile sekretäridele raha ja sellest ei tekiks kuskil mujal probleemi. See peaks olema kohtu enda otsustada, mitte nii, et tehakse range kriteerium, mis lõpeb sellega, et ümberjagamine tehakse suuremaks probleemiks.

Laanet: Ametkonna siseselt tuleb see kokku leppida. See on korralduslik küsimus.

Palmiste: Meie saame sellega hakkama.

Ombler: Keegi ei pea viha sellepärast, et see raha läheb Ida-Virumaale jagamiseks, kuna see on nii loomulik, et kõik aktsepteerivad seda. Nii mõnigi noor on läinud katsetama ja saanud vene keele selgeks.

Pikamäe: Mina näen lihtsalt seda, et olukorras, kus on teatud riigiasutused Ida-Virumaal, kes maksavad oma töötajatele regiooni tasu ja kohtusüsteem seda ei maksa, siis on kohtusüsteem ju Ida-Virumaal selgelt halvemas olukorras. Ta ju konkureerib sisuliselt samale tööjõuressursile teiste riigiasutustega. Ei ole ju vahet, kas sa töötad prokuratuuris või Maksu- ja Tolliametis aga sa oled riigi teenistuses ja kui mõni teine asutus maksab sulle rohkem, siis miks sa peaksid vaatama kohtusüsteemi poole. See on täiesti loogiline ja ma ei saa aru, miks see probleem on endiselt lahendamata? Aastast-aastasse räägime ministeeriumiga siin sama laua ümber sama juttu ja mitte midagi ei toimu.

Palmiste: Meil on kevadest hea näide, kus meie prefekt teeb koostööd Paikuse politseikooliga. Ta toob lendude kaupa rahvast Ida-Virumaale kohale ja näitab ära töötingimused, räägib rahast, et kõik, kes tulevad saavad koefitsiendiga töötasu ja kõik praktikakohad on täis ning lehes kirjutatakse, kui palju tuleb uusi inimesi tööle. Ma võin käia ülikooli juures, kuid mul ei ole midagi sellist pakkuda.

Pikamäe: Mina ei näe siin oodata võimalust, kuni Rahandusministeerium midagi otsustab.

Laanet: Kas me ei saa selle suhtes kujundada arvamust ja juhtida tähelepanu sellele, et ministeerium võiks selles suunas leida rahastuse, nagu on ka teistel ametkondadel?

Pikamäe: Olen täitsa seda meelt, et võiksime siin teha KHN-i resolutsioonise otsuse selles küsimuses. Eelmisel aastal täpselt samal ajal rääkisime me täpselt samast asjast. Ida-Virumaa kohtunike kohad on olnud aastaid täitmata ja see on ju teada, kuivõrd paljud konkursid kohtade täitmiseks seal ebaõnnestuvad. Siia veel lisaks kohtujuristide ja kohtuistungide sekretäride kohtade täitmise probleem.

Karja: Lisaraha tuleb ja ma usun, et me saamegi selle Ida-Virumaale anda ja äkki tulevad selle suhtes ka mingid muudatused nii, et me saame selle koefitsiendi ka tekitada. Pigem võtame suuna ametnike leidmisele ja sellele, et täidame olemasolevad kohtunike kohad ära.

Sepp: Teil on päis aktiivne see menetluse kiirendamise taotluste esitamine. Üle poole, ehk 18 taotlust on ühele kohtunikule, et kas seal on mingi spetsiifiline teema?

Palmiste: Jah ja selle kohtuniku küsimus on praegu Riigikohtus. Menetluse kiirendamise taotluste kohta ma võin öelda, et need on kõik Narva kohtumaja kohtunikud. Narva kohaliku elanikkonna mentaliteet on teistsugune. Nendel on valdaval enamusel see komme, et kui ma kaeban ülemusele, siis hakkavad asjad liikuma.

Sepp: See ei tulene sellest, et nad oleksid rohkem teadlikud?

Palmiste: Ei. Nemad tahavad kaevata kohtuniku peale.

Tallinna Halduskohtu esimees Kristjan Siigur

Siigur: Tallinna Halduskohtul läheb väga hästi. Täna on seis selline, et kas kõik kohad on täidetud või käimas olevate konkurssidega kaetud. Nelja koha konkurss on pooleli ja minu väga positiivne üllatus oli see, et eelmise aasta novembris välja kuulutatud konkurss, ma ise lootsin, et Riigikohtu üldkogu tuleb kokku septembri keskel, kuid tuli juba 28. juunil. Eelmisel aastal rääkisin, et kohtunikke on puudu, siis sellega on hästi ja läheb paremaks. Positiivne on ka see, et siin on välja toodud seda, et raske on kohtunikke leida, siis meie oleme suhteliselt heas olukorras. Konkursid ei ole sellised, et mõned konkureerivad, kuid sellised, et on täiesti arvestatav konkurent. Ma ei tea, milline on olnud arutelu Riigikohtu üldkogus, kuid meie enda üldkogul on olnud tugevad arutelud, et miks eelistada ühte või teist. Ei kandideeri ainult kohtujuristid, vaid väga hea meel on, et kandideerivad ka need vandeadvokaadid, keda minul näiteks oma menetluses on alati hea meel näha ning, kes on hiilanud oma asjalikkuse ja töökusega.

Numbritest ma ei taha väga palju rääkida, kuna need on siin kirjas. Minu kokkuvõtte on see, et oleme olnud tublid ja kolleegid on teinud usinasti tööd. Tänu sellele, et 2015. aasta jooksul kohtunike jäi vähemaks aga kohtujuriste oli, siis oli võimalik ka kohtul ressursi juurde jagada sinna, kust parasjagu pitsitas ja kellel olid jäägid suuremad. Püüan kohtunikke motiveerida pigem prääniku kui piitsaga ja mulle tundub, et see on edukalt läinud. Mõni kolleeg, kes eelmisel aastal vingus igas küsimuses, siis näägutamise asemel on talle võimalik pakkuda ka natukene abi.

Kohtujuriste tuli eelmisel aastal suurel hulgal. Oleme saanud tublid ja motiveeritud inimesed sealhulgas on neid, kellel on mõttes kunagi kohtuniku amet ja on ka neid, kes vaatavad seda asja natukene teise pilguga. Meil ei teki seda olukorda, et kohtujuristid seisavad pensionile jäävate kohtunike seljataga ja mõtlevad, et millal juba saaks ametisse.

Asjade arv on natukene selle aasta alguses vähenenud. Päris tugevasti on vähenenud Pärnu asjade hulk. Millest see tingitud on, mina ei tea, kuid minu kogemus näitab, et sissetulevate asjade prognoosimine on mõttetu tegevus. Eelmisel aastal kartsime varjupaigataotlejate ja pagulaste teemat ning loomulikult tuli selles segmendis asju juurde, kuid selles osas tõi muutusi 1. maist jõustunud seadusemuudatus.

Sekretäride töötasu on väike ja nende ning kantselei töötajate puhul palgaprobleem on. Statistikaametist saan ka kirju aga ma pole kunagi vaadanud, mis seal kirjas on.

Pikamäe: Olen vaadanud Riigikohtu kontekstis, et Tallinna Halduskohtu kohtunikukohtade täitmine on selline näitaja, mille poole terve kohtusüsteem peaks püüdlema. Kui Harju Maakohtu konkurs kukub läbi, siis Tallinna Halduskohtusse on alati tugevaid kandidaate, kelle vahel valida. Millega sellist anomaaliat põhjendada?

Siigur: Ma arvan, et üks põhjus võib olla selles, et avaliku õiguse ja haldusõigusega tegelejaid on suhteliselt vähe ja tipptaseme väljundeid on neil ka vähe. Kandidateerijate nimekirjades üldiselt ei üllata ükski nimi ja pigem tekib vahepeal küsimus, et miks keegi neist varem kohtunikuks ei kandideerinud. Advokaatide hulgas ka, et ega väga palju aktiivselt ja heal meelel haldusasju tegevaid advokaate ei ole.

Pikamäe: Ka Riigikohtu üldkogul on alati kohtunike konkursse lõpetades ja kandidaate valides väga hea meel olnud lõpetada just Tallinna Halduskohtu kohtunike konkursse, kuna on suhteliselt palju väga tugevaid kandidaate. Kummaline, kuna asute ju samas linnas kui Harju Maakohus. Samas, kui Harju Maakohtus on 6 vaba kohta, on igale kohale 1 kandidaat. Üldkogul ei olegi siis midagi valida ja saab ainult otsustada, kas kandidaati toetada või mitte ning mittetoetamine tähendab seda, et koht jääb täitmata.

Siigur: Kindlasti on neid inimesi, ka näiteks advokaatide hulgas, kellele saab jõudumööda ka lobitööd teha. Samas üllatab ka mind see, et miks Harju Maakohtusse rohkem kandidaate ei ole.

Eerik: Siin on mitmeid põhjuseid. Üks põhjus on see, et Harju Maakohtu töökoormus on teada. Teine põhjus on see, et kohtujuristid ei saa kandideerida. Võin kinnitada, et kohtu siseselt on huvi ja nüüd tuli avaldusi 20. Eksamikomisjon tegi ka oma töö ja järgi on jäänud 12, kuid tulevik ei ole nii trööstitu.

Saarmets: Aruandes on kirjas, et tõlkekulude osas oli olukord kriitiline. Kui nüüd pikendamised toimuvad nelja kuu tagant, siis see natukene leevendab seda asja, kuid toimikut vaadates on näha, et kogu määrus on ära tõlgitud, et kas seda olete mõelnud, et võiks teisiti teha.

Siigur: Veenan kolleege pidevalt, et ei ole vajalik kõike tõlkida, aga veel lihtsam on kirjutada lühemalt. Näiteks käiguta jätmise määrus ei pea olema 6 lehekülge pikk. Mina olen sellele küsimusele lähenenud rääkides kohtujuristidega ja ma näen, et see hakkab natukene vilja kandma. Eelmisel suvel andsin kahele kohtujuristile ülesande, et üks kirjutaks nii lühidalt, kui ta saab ja teine nii pikalt, kui ta saab. Tulemus oli see, et on võimalik kirjutada 2 lauset ja on võimalik kirjutada 2 lehekülge täiesti asjakohast teksti.

Saarmets: Kuid tulemust pole olnud?

Siigur: On küll. Minu meelest on läinud lühemaks, kuid see on pikaajalisem protsess. Nooremaid kolleege on mõjutada lihtsam, kuid vanematel kolleegidel on omad arusaamad sellest, milline peab olema kohtulahendi põhjendus.

Tõlkimise peame nendele inimestele tagama, kes eesti keelt ei oska. Minu meelest on võimalik sellesse kohustusse suhtuda paindlikult, et ei pea kõike ära tõlkima. Selles osas tuli ka ümarlinal välja, et on erinevaid seisukohti. See suur tõlkemaht on paari kolme viimase aasta teema. Vanasti rääkisid inimesed, kes kinnipidamiskeskusesse sattusid, tavaliselt vähemalt vene keelt. Nüüd ei räägi nad sageli

ka prantsuse keelt. Probleem oli selles, et varem ei olnud need kulud ka sisuliselt eelarves, kuid lõpuks sai alati raha juurde, kui vaja oli. Kui kohtute reserv ära kaob ja raha hakatakse andma täidetud kohtunike kohtade järgi, siis on selge, et selle tõlkimiseks antud rahaga, mis meil praegu on, me välja ei tule.

Tartu Halduskohtu esimees Kadri Palm

Palm: Meie väike kohus on minu hinnangul 2015. aastal hästi hakkama saanud. Tulemused on head ja oli ka selline periood, kus kõik kohad olid täidetud.

Suurim probleem on pensioneerumine. Tartu kuuest kohtunikust kahele ei saa enam asju jagada, kuna nad suvel pensioneeruvad ehk ülejäänud kohtunikud peavad lahendama ära ka nende asjad. Suvest on sama lugu Jõhviga – kolmest kohtunikust üks pensioneerub ja ka temale ei saa ena asju jagada. See on meie kõige suurem murekoht.

Taandamistaotlusi on Tartu Halduskohtul olnud kümme ja ühe on esitanud kohtunik ise. Kiirendamistaotlusi ei ole olnud. On olnud kirju, mis saadetakse otse kohtunikule ja küsitakse, millal asi lahendini jõuab.

Üldiselt on meil hästi läinud, kuid tulevik on natukene murettekitav.

Pikamäe: Kui palju Jõhvis kohtunikke reaalselt kohapeal on?

Palm: Üks kohtunik on koguaeg kohapeal ja kaks kohtunikku käivad seal istungitel.

Pikamäe: Tartu Halduskohtu suur probleem oli pikka aega sarikaebamine pidades silmas Jõhvi ja Tartu vanglaid, mis on teie teeninduspiirkonnas. Kas see probleem on leevenenud?

Palm: Kui lugeda statistikat, siis meie kaebuste arv vähenes 27%. Suures osas on seda põhjendatud sellega, et üks sarikaebaja viidi Tartu vanglast üle Tallinnasse ja tundub, et Tallinnas talle meeldib rohkem.

Pikamäe: Näide selle kohta, kuidas üks inimene võib mõjutada tuntavalt kohtu töökoormust.

Palm: Minu meelest ta esitas umbes 400 kaebust aastas, lisaks määruskaebused.

Pikamäe: Pidades silmas seda, et Tartu Halduskohtul on märkimisväärne kogemus kinnipeetavate kaebuste lahendamisel, siis mida siin seadusandja peaks kiiremas korras tegema, et see olukord ei oleks selline, et üks inimene saab kohtu umbe jooksutada?

Palm: Need ettepanekud on ju tehtud ja siinkohal võiks küsida, kaugel on HKMS-i muudatuste pakett? Seal on ette nähtud mitmeid meetmeid, kuidas sarikaebajaid ohjeldada ja mina olen nende ettepanekutega nõus, mis seal on ette nähtud. Sellega, mis puudutab määruskaebuste poolt ringkonnakohus ei nõustu, kuna nende töökoormus suureneb, kuid praegu kulutab halduskohus sellele päris palju ressursi.

Pikamäe: Mis seisus see HKMS-i muudatuste pakett on?

Siigur: Mina oskan öelda seda, et VTK läks välja ja sellele oli arvamuste esitamise tähtaeg, kuid rohkem ei ole ma sellest midagi kuulnud. Rääkisin viimati Juhan Siideri ja Villem Lapimaaga ja ka nemad ei olnud sellest midagi kuulnud.

Karja: VTK läks arvamusingile 18. aprillil, kõik arvamused on saabunud ja sellega tegelev nõunik lubas mulle, et eelnõu läheb kooskõlastusringile juulis.

Tallinna Ringkonnakohtu esimees Urmas Reinola

Reinola: Olen Tallinna Ringkonnakohtu statistiliste numbritega rahul. Markeerin ära selle numbri, mis näitab meie jõudlust, keskmist menetlusaega, täidetud kohtunike kohti ja menetluskiirust. Mitte esimest aastat tuleb rääkida sellest, et endiselt on meil väga pikad keskmised menetlusajad nii Tallinnas kui ka

Tartus halduskolleegiumides. Kui eelmisel aastal Tallinna Ringkonnakohtusse kohtunikukoha kohta saabus 156 asja ja tehti lahend 153s asjas, siis halduskolleegiumile tuli asju peaaegu 17% rohkem sisse ehk halduskolleegium kohtunikukoha kohta saabus kohtusse 160 asja ja lahendi sai seejuures 149 asja. Eelmisel aastal oli üks halduskolleegiumi kohtunikukoht täitmata 10 kuud. See mõjus halduskolleegiumi töötulemustele ja keskmisele menetlusajale. Eelmisel aruandeperioodil oli keskmiseks menetlusajaks 255 päeva ja nüüd on 239 päeva. Oleme arutanud halduskolleegiumis, kuidas sellest olukorrast välja tulla ja mida ette võtta, kuid me ei ole seda laiemalt arutanud kohtu üldkogul. Ma leian, et see samm tuleb ette võtta vaatamata sellele, et ülejäänud kohtunikud ei taha minuga selles teemas nõustuda. 2014. aastal liikus üks halduskolleegiumi kohtunikukoht tsiviilkolleegiumisse ja kui nüüd sellise tempoga edasi minna, siis aasta lõpuks on, prognoosi kohaselt, halduskolleegiumisse saabuvate asjade arv võrreldes 2015. aastaga 16% suurenenud, kuid kohtunikke on endiselt 6 ja tsiviilkolleegiumis on kohtunikke 15. Kuigi tsiviilkolleegiumist on ka järgmisel aastal 1 kohtunik lapsehoolduspuhkusel, ei tähenda see seda, et halduskolleegiumi kohtunikud saaksid natukenegi hingata. Kui tsiviilkolleegiumi kohtunik lahendas eelmisel aastal 143 asja, siis halduskolleegiumi kohtunik lahendas 149 asja ja tegime sellise arvestuse, et kui viia 1 tsiviilkolleegiumi kohtunikukoht halduskolleegiumisse, siis oleks 5,2 asja rohkem tsiviilkolleegiumis, kus töötaks 14 kohtunikku või 146,8 asja halduskolleegiumis, kus oleks 7 kohtunikku. Ma loodan, et see peaks pikemas perspektiivis kohtu tööd tasakaalustama. Selle probleemi lahendamiseks on kaks võimalust. Esiteks paneb kohus ülesandeks esimehele taotleda ministriumist koht juurde ja teine võimalus on see, et liigutame kohti kohtu sees. Uue kohtunikukoha loomise mõttes ma olen küll pessimistlik, kuna on öeldud, et uusi kohtunikukohti juurde ei anta. Seega peaks vaatama vakantsi poole, kuid Viru Maakohus on 2 kohtunikukohta juba ära andnud. Tsiviilkolleegiumist koht ära võtta on ka natukene küsitav, kuna 1 kohtunik on lapsehoolduspuhkusel ja 1-l kohtunikul on eesmärk mingiks perioodiks minna Riigikohtusse ning ka seal läheb tasakaal balansist välja. Selleks, et keskmine menetlusaeg ja menetlusekiirus ei kannataks tuleks luua halduskolleegiumisse juurde üks kohtunikukoht. See on ainuke probleem, mille siin praegu välja tooksin, kuna see on otseselt seotud meie jõudlusega.

Karja: Ega ma suurt midagi muud öelda ei saa kui, et kohtunikukohtade juurde loomine on alati seotud ressursi ja raha küsimusega ning selles osas ma midagi kommenteerida ei oska. Kohtade liigutamine on teine küsimus.

Pappel: Kui tõenäoliselt sa seda koha liigutamist ühest kolleegiumist teise hindad, kui kohtu üldkogu peaks seda hääletama ja kui tsiviilkolleegium on selle vastu?

Reinola: Kui tsiviilkolleegium on vastu, siis nii see jääbki, kuna ülejäänud kolleegiumides ei ole inimesi, kes lähleksid vabatahtlikult asendama.

Pappel: Kas see siis nii jääbki ja kohtu esimees ei saa seda mõjutada?

Reinola: Sellel teemal on juttu olnud ja see on lõppenud sellega, et vastastikuse abistamise kord ei toimi eriti teise kolleegiumisse. Ainuke lahendus oleks see, kui me leiame kuskilt koha juurde.

Pikamäe: Mida Tallinna Ringkonnakohtu halduskolleegiumi esindaja, Virgo Saarmets, sellest arvab?

Reinola: See sama aruanne oli kohtunikukonnale välja jagatud ja arvamuste avaldamiseks avatud, kuid ainus, kes arvamust avaldas, oli Virgo Saarmets.

Saarmets: Abistamisest ei ole mõtet rääkida, kuna probleem on tänase seisuga püsiv. Tänase seisuga on selgelt 1 koht puudu. Varasem 8 kohta oli liiga palju, kuid tänane 6 kohta on liiga vähe. Ise tunnen seda, et minu enda lahendite kvaliteet kannatab selle all, et mõnikord pean tegema mõne asja ära kiiresti ja nii, nagu mulle ei meeldi. Ütleksin ka seda, et juhul kui 1 kohtunik saab olla ära pikalt Riigikohtus, siis on selge see, et see sama koht võiks olla halduskolleegiumis ja tsiviilkolleegium tuleks oma asjadega ikkagi toime. Üldkogus on aga tsiviilkolleegiumil enamus – tsiviilkolleegiumis on 15 kohtunikku ja haldus- ja kriminaalkolleegiumis kokku 14 kohta.

Siigur: Kas midagi saab selles olukorras teha, kui kohtu üldkogu ei taha midagi teha? Eeldan, et jutt on õige, et tsiviilkolleegiumist võiks halduskolleegiumisse ühe koha ära anda, kuid täna kohtute seaduses head mehhanismi selleks ei ole. Minu hinnangul saaks selles olukorras kohtu esimees kohtute seaduse § 45 kaudu jagada asju tööjaotusplaani eiravalt. Seda küsimust ei teki esimeses astmes ja see on konkreetselt teise astme kohtute probleem. Kohtute seaduse arendamisel peaks mõtlema sellele, et

peaks olema mingi mehhanism, kuidas saaks reageerida siis, kui kohtu üldkogu tagurlik enamus ei ole mingi asja tegemise poolt. Kohtute seaduse § 45 on tegelikult mõeldud selleks, et kohtu esimees saaks reageerida sellele, kui 1 konkreetne kohtunik ei tee oma menetluses olevates asjades mingeid asju piisavalt kiiresti, kuid ilmselt saab siin mõelda ka tõlgenduse, et kui mingisugune muu asi, näiteks kohtu tööjaotusplaaniga kokkulepitud kohtu töökorraldus, on selline, mis ei taga kogu kohtu löikes asjade mõistliku menetlusaega, siis saab kohtu esimees tööjaotusplaani eiravalt neid asju teha.

Pikamäe: Tuleb tõdeda, et Tallinna Ringkonnakohtus on üks probleem ja see on haldusasjade lahendamine. See on läbivalt koguaeg nii olnud ja igal aastal selle probleemi juurde jõutakse. Mina olen samuti väga skeptiline selles osas, et Tallinna Ringkonnakohtusse väljast mõni koht juurde antakse. Pigem on perspektiiv see, et kohus peab sisemiselt ühe koha ümber jagama. Sellises olukorras peaks kohtu üldkogu käituma ikkagi kui kohtu üldkogu, mitte kui kolleegiumide põhiselt mõtlev otsustuskogu. Varasemalt on halduskolleegiumist, tsiviilkolleegiumi suurenenud töökoormuse leevendamiseks, kohti ümber jaotatud ja kui kaalukauss on teisele poole kaldunud, siis tuleb sellele paindlikult reageerida ning anda mõni koht halduskolleegiumile tagasi. Palju ringkonnakohtus pooleli olevaid konkursse praegu on?

Reinola: Üks konkurss tsiviilkolleegiumisse just lõppes.

Pikamäe: Praegu on viimane aeg see küsimus üldkogul tõstatada.

Reinola: Praegu lahendatakse tublisti asju.

Pikamäe: Probleemiga tuleb tegeleda kohe, et mitte tekitada seda olukorda, mis oli Tartu Ringkonnakohtus, kus lõpuks likvideeriti pikki aastaid jääki, mis oli tekkinud halduskolleegiumi alamehitatusest.

Reinola: Konkurs on ja ainus asi on üldkogu, et nad ei tõmbaks sellele plaanile vett peale.

Tartu Ringkonnakohtu esimees Kersti Kerstna-Vaks

Kerstna-Vaks: Loodan, et te olete kõik aruannet lugenud ja nagu ma ka kolleegidele ütlesin, siis Tartu Ringkonnakohtus selgelt midagi küsima ei tule ning oleme sellega rahul, mis meil on. Kõik 16 kohtunikukohta on alates selle aasta 1. veebruarist täidetud. Kohtunikud jagunevad kolleegiumide vahel selliselt, et nii tsiviilkolleegiumis kui halduskolleegiumis on 6 kohtunikku ja kriminaalkolleegiumis 4 kohtunikku, kusjuures neil on abiks 5 kohtujuristi. Urmas Reinola jutu jätkuks, et inimesed on harjunud sellega, et kolleegiumis on mingi number ja sellega opereeritakse ja kui see peaks minema muutmisele, siis tuntakse seda väga ebastabiilse olukorrana. Paraku on vahel vaja neid numbreid nihutada. Kui me eelmisel korral käisime KHN-is ja rääkisime halduskolleegiumi probleemidest, siis oli ministriumist selge sõnum, et mingit täiendavat kohta juurde ei tule. Seoses sellega, et Paavo Randma lahkus Riigikohtusse ja kriminaalkolleegiumis oli see vaba koht, siis jagasime, eelmise aasta juunikuus suhteliselt äkki toimunud üldkogul ja suhteliselt ühehäälselt, selle koha halduskolleegiumisse. Seega on kuni 2017. aasta juunikuuni meie kriminaalkolleegium 4-liimeline ja halduskolleegium 6-liikmeline. Õnneks jõudluse teemadel ei ole kriminaalkolleegiumis tagasilööke toimunud. Kuigi eelmisel aastal tuli sisse 12% rohkem asju, mis olid tingitud eelkõige KarS-i revisjoniga seotud määruskaebustest. Numbrite järgi nad saavad hakkama. Põhiline probleem on siis, kui Riigikohtust tuleb üldmenetluses tagasi asi arutamiseks uuele koosseisule, kuna uut koosseisu ei ole meil võimalik moodustada. Siis on meil olemas standard asendusliige ja ka minul on võimalik kriminaalmenetlusest osa võtta.

Konkurss on meil sellele kohale käimas ja me andsime teada, et me tahame hästi vara teada saada, et see ikkagi läheb vastavalt kokkulepitule ja seetõttu see konkurss edukalt toimub. Miks Tartu Ringkonnakohtu kriminaalkolleegiumisse on üks kandidaat? Kas me oleme siis halva mainega? Ma kindlasti ei arva, et Tartu Ringkonnakohtu kriminaalkolleegium on halva maine ja väheste potentsiaalsete uute kohtunikega. Lihtsalt inimesed arvavad, et neil ei ole mõtet Juhana Sarve kõrval kandideerida. Seetõttu oleme ühe kandidaadiga ja sellisel kujul me peame hakkama saama 2017. aasta 1. juulini.

Kui ma räägiksin veel millestki positiivsest, siis ma räägiksin meie kogemustest roteerumisel Riigikohtuga. Riigikohtu nõunikud on leidnud tee Tartu Ringkonnakohtusse ja me anname kohtujuriste sinna vastu. Me oleme väga rahul, et ka Riigikohtu nõunikel on huvi tulla allapoole, mitte alati minna ülespoole. Olles ka ise saanud tunda omal nahal roteerumist Riigikohtus, siis võin öelda, et see on üks

väheseid võimalusi kohtunikele oma tavarutiinist välja saada. Tegelikult, mis on ringkonnakohtu roll? See ei ole ainult apellatsioonkaebuste lahendamine ja võib-olla peaks see olema midagi rohkemat. Nõutakse erinevaid arvamusi noorkohtunike kohta, mis tegelikult võtab suure tüki ajast. Kui inimesed tahavad käia täiendavalt Riigikohtus, siis seda ei tohiks neile pahaks panna, vaid peaks edendama. Loomulikult, kui kohus on hädas, siis tulebki numbreid ümber vaadata. Mina väidan seda, et pärast kohtujuristi reformi, mis ilmselgelt on maakohtuid ja nende kiirust asjade menetlemisel mõjutanud kindlasti paremini, siis ringkonnakohtus ei saa see efekt olla selline, nagu maakohtus. Eriti, kuna palk on kõigil samasugune. Me oleme olukorras, kus ükski maakohtu kohtujurist ei taha meile isegi neljaks kuuks roteeruda, kuna nad on kuulnud, et meil tuleb rohkem tööd teha. See on ikkagi probleem ja ongi nii, et hingamisruumi ja ruumi kollegiaalsuse jaoks peab ka olema. Paraku kipub kollegiaalsus sellises tohutus ajahädas kaduma. Ringkonnakohtute komplekteerimisel peaks ka sellele mõtlema.

Tahaksin kiita meie ühiskantselei likvideerimise projekti.

Seoses kohtujuristidega on tekkinud üks huvitav uus probleem. Kohtujuristid peavad saama meil kõik samasugust palka, kuna diferentsi maksmiseks raha meil pärast katseaja lõppu ei ole. See toob kaasa selle, et nad on kinnistunud ühe konkreetse kohtuniku juurde ja teevad absoluutselt ühetaolist tööd ja neid ei saa ka sõltuvalt kogemustest grupeerida. Nüüd on tekkinud see, et kui kohtujuristid on saanud endale kindlad kohad, katseaeg on läbitud, siis nad hakkavad minema lapsehoolduspuhkusele. See on väga tore, kuid see tähendab seda, et me peame tegema tähtjaliste kohtujuristide konkursse. Meie tähtjaliste juristide konkursside kandidaadid ei ole head ja eelmine konkurss lõppes sellega, et kriminaalkolleegiumis, peale kirjalikku vooru, tunnistati konkurss nurjunuks. See ei tähenda seda, et kandidaate üldse ei ole, kuid kandidaadid ei ole sobilikud ja see puudutab just konkursse tähtjalistele kohtadele. Oluline on ka see, millal konkurss välja kuulutatakse. Soovitasin kriminaalkolleegiumil teha konkurss juunis, kuid nad ei võtnud mind kuulda ja tegid selle ikkagi enne juunit ning selle tulemusena olid nad sunnitud selle nurjunuks kuulutama. Nüüd me teeme kahele tähtjalisele kohale konkursi selle arvestusega, et ka ülikooli lõpetajad saaksid sellel osaleda. Konkursi tulemused sõltuvad sellest, kas magistrite lend on leidnud endale juba tööd või mitte. Mulle tundub, et see probleem võib süveneda. Me oleme olukorras, kus ringkonnakohtus ja maakohus ei saa võtta ilma magistriskraadita inimest tööle, kuid Riigikohtus saab. Konsultandi kohad väidetavasti kaotatakse ära, kuid õnneks veel praegu kõiki ära kaotatud ei ole. Kui tähtjalised kohtujuristi konkursid hakkavad nurjuma, siis neid hakkavad asendama konsultandid. Need inimesed on ju olemas, kes on nõus tulema magistriskraadi omandamise kõrvalt. Meil ei ole vaja pikaajalist inimest, vaid inimest, kes aitaks natukene ja meil ei ole võimalusi selliste situatsioonide lahendamiseks. Pean iga ametniku leidmiseks, keda on vaja 2 nädalat kuni 3 kuud, välja kuulutama avaliku konkursi. Kohtujuristi konkursi läbiviimine on tegelikult ajamahukas ja see tähendab seda, et osa kolleegiumist tegeleb põhjalikult ja pikalt konkursi läbiviimisega.

Pikamäe: Ma olen sinuga nõus. Arvan ka, et ei ole mõistlik kohtusüsteemis ära kaotada konsultantide kohti. See peaks olema selline koht, millele ei esitata magistriskraadi nõuet. See võimaldaks kohtusüsteemil inimest, kes hakkab lõpetama õigusteaduskonda või mõtleb lõpetamisest, siduda kohtusüsteemiga, kuna selleks hetkeks, kui ta lõpetab teaduskonna on tal juba oluliselt paremad pakkumised ja ta ei tule enam kohtusüsteemi. Advokaadibüroodel käib värbamine juba oluliselt varem ja kui me kohtusüsteemis selle võimaluse ära lõikame, siis nad lihtsalt lähevadki mujale.

Ombler: Prokuratuuril on sama probleem. Kui abiprokurörile kehtestati magistriskraadi nõue, siis need head bakalaureusekraadiga inimesed, keda enne õnnestus prokuratuuri värvata, leiavad samuti uued väljakutsed enne magistriskraadi omandamist. Nüüd on muutunud kontingent ja inimeste hulk, kes tulevad kandideerima abiprokurörideks, ja meil on sellest kahju. Ometigi võiks abiprokurör või prokuröri abi bakalaureusekraadiga juba väga hästi hakkama saada.

Pikamäe: Ministeerium võiks mõelda sellele, et mitte neid konsultandikohti sellisel kujul ära kaotada ja võiks käsitleda seda kohta kui hüppelauda edasises karjääris kohtusüsteemi sees. Muidu me lõikame ennast ära väga olulisest järelkasvust. Riigikohtus on olemas kohad, kuhu peaspetsialisti ametikohale on võimalik võtta ka bakalaureusekraadiga inimesi. Õige on Kersti Kerstna-Vaksa märkus, et konsultandi kohtade mõtlematu ära kaotamine ja kohtusüsteemis ainult magistriskraadi nõudmine, ei ole otstarbekas. Mis puudutab avalikke konkursse, siis põhiseaduslikud institutsioonid on kõik ühes seisus. Käisin põhiseaduskomisjonis seda probleemi tutvustamas. Olukorras, kus me teame, et ühele või teisele kohale on kandideerimisvõimeline üks kindel inimene ja me teame, kuhu see konkurss välja jõuab, siis kas selle korraldamine on mõistlik. Konkursi läbiviimine on ressursi ja ajamahukas ettevõtmine ning

lõpptulemus on ikkagi sama. Arvan, et praegusel kujul saab veel enam selgeks, et see ei ole mõistlik, kuid see on väga poliitiline teema.

Laanet: Kas me leevendasime seda olukorda?

Pikamäe: Kaks kolmest ettepanekust said toetust, kuid avalike konkursside osa jäi välja. Selle küsimuse juurde peab kunagi tagasi tulema, kuna vähemalt kohtusüsteemis ei ole tal sellisel kujul mõtet, kuna tulemus on ikka lõpuks sama.

Kerstna-Vaks: Kuidas saada Riigikohtust kätte adekvaatset informatsiooni ringkonnakohtute asjade kvaliteedi kohta? Minu analüütik väitis, et ta vaatas läbi kõik meie 500 edasikaevatud asja, et aru saada, mis nendega on tehtud. KIS-i ja ÖSA infopäringu kaudu ei ole võimalik saada adekvaatset informatsiooni.

Luha: Käesoleval ajal ei olegi ÖSA-st võimalik sellist infot saada. Sellist aruannet veel ei ole. Analüütikud teavad seda ja kas peavad ise pidevalt vastavat arvestust või vastasel juhul tuleb tellida päring KIS haldurilt.

Kerstna-Vaks: See oleks vaja lihtsamaks ja täpsemaks saada. Seda ei ole võimalik mõistliku ajamahuga kätte saada.

Saarmets: Üks noorkohtunik kiitis, et Kersti Kerstna-Vaks on käinud tema istungil ja ka teised noorkohtunikud väga hindasid seda. Kui see süsteem suvel muutub, siis tulevad juhendajad nagunii, kuid noorkohtunike mure oli see, et oleks keegi, kes toetaks, mitte ei peaks käima kellegi ukse taga koputamas ja abi palumas. Tagasiside oli väga positiivne.

Palm: Nõustun Virgo Saarmetsaga minu isikliku kogemuse tõttu.

Kerstna-Vaks: Käin erinevates kohtumajades ja mõnes kohtumajas on olnud pretensioone, et ma ei ole seal käinud, kuid seal pole olnud probleeme ja ma pole sinna jõudnud. Mida ma tahtsin öelda seoses Hallmäe kaasusega oli see, et eksamikomisjon tegi mulle ülesandeks hinnata noorkohtuniku kogu töö pagasit ja see tundus mulle võimatu. Ma üritasin sellega hakkama saada täpselt nii hästi kui ma suutsin ja oma seda oma ressursi piires. Üks eksamikomisjoni liige küsib, miks ringkonnakohtu esimees ei ole tutvunud kõigi 400 lahendiga selleks, et anda hinnangut, ja on tutvunud ainult pisteliselt. Ma jään selle juurde, et minu ressursid ei võimalda iga noorkohtuniku kõiki lahendeid läbi vaadata selleks, et anda hinnangut. Ma arvan, et ma olen kohtunikuna piisavalt professionaalne, et ma suudan ka pisteliselt hinnates anda suhteliselt objektiivse hinnangu kohtuniku tööstiilile ja lahendite kvaliteedile.

Saarmets: Mina tahtsin öelda, et see on positiivne, et sa käid kohtutes noorkohtunike tööd vaatamas.

Pikamäe: Oleme sellega oma seekordse KHN-i kõige mahukama osa lõpetanud. Täna nõukogu nimel kõiki esimehi heade tulemustega töö eest. Minu arvates aruanded kinnitavad seda, et kohtuasutused on väga hästi juhitud ja olemasolevate võimaluste piirides on tehtud seda, mida teha annab ning kõik kohtu esimehed on kiiduväärset tööd teinud. Suur tänu teile!

Otsus: KHN võtab informatsiooni teadmiseks. Septembrikuises KHN-is antakse KHN-ile ülevaade sellest, kuidas on plaanis hakata põhiõiguste paketi jaoks saadud raha kohtusüsteemis kasutama. Justiitsministeerium analüüsib ja annab hinnangu Ida-Virumaal koefitsiendiga töötasu kehtestamise võimalikkuse suhtes. Justiitsministeerium kutsub kokku töögrupi ning arutab läbi põhimõtted seoses kohtuistungite protokollide kirjutamisega ja kohtuistungite helisalvestamisega. Justiitsministeerium uurib kas ja kuidas peavad kohtuistungisekretärid esitama statistikaametile andmeid paberandjatel ja kaalub võimalusi statistika esitamiseks infosüsteemide vahendusel.

3. Võrdlev kokkuvõtte esimese ja teise astme kohtute menetlusstatistikast – KS § 41 lg 3 p 4 alusel
– Justiitsministeerium, Külli Luha

Luha: Aruanded ei ole vaid statistikat sisaldavad, vaid sisaldavad ka hinnangut õigusemõistmisele, ressursidele ja oma kolleegide tööle. Minu tänase ettekande mõte on vaadata, milline on tegelik tööhulk. Ma olen nõus Kristjan Siiguriga, et prognoosimine on tänamatu töö ja ei anna täpset vastust,

milline on asjade arv 2017. aastal, kuid prognoose tehes saame me ikkagi ülevaate, milline on trend, st kas on oodata uute asjade langust või kasvu. Kui me ei seda näitajat üldse ei vaata, siis ei ole ka võimalik töökoormuse kasvule operatiivselt reageerida. Ma ei ole toonud välja statistikat kohtute kaupa eraldi, vaid menetlusliikide kaupa. Väga tugevat langustrendi on näha maksekäsu asjades.

Tsiviilasjade hulk põhimõtteliselt peaks olema igas kohtus mõõdukas plussmiinus 10% trendis mis tähendab, et ootamatuid töökoormus kõikumisi ei ole ette näha. Kriminaalmenetluse asjade koguhulka on tegelikult juba juurde prognoositud, vastavalt seaduseelnõu seletuskirjale, selle aasta neljaks kuuks tingliku järeldusena 900 asja lisaks. Ilma põhiõiguste paketita selles menetlusliigis justkui töökoormus langeks, kuna neid asju on jäänud vähemaks, kuid koos põhiõiguste paketiga lisanduvate asjadega jääb ta olemasoleva piirile. Kõige heitlikumad on olnud väärteomenetluse asjad, kuna kord saabub neid vähem ja kord rohkem. Selle aasta lõpuks võiks arvata, et neid saabub mõnevõrra vähem, kui saabus eelmisel aastal. Haldusasjade hulk võiks langeda 2013. ja 2012. aasta piirile. Eesti kohtumenetluse statistilised näitajad on väga head.

Külli Luha tutvustab KHN-ile eelnevalt materjalidena edastatud tabeleid.

Ombler: Seoses kriminaalkohtunike koormusega, siis millest lähtuvalt see 900 asja juurde tuli?

Luha: Prognoosi aluseks on seaduseelnõu, mille seletuskirjas on prognoositud 2700 lisanduvat asja aastas. Selle aasta viimase nelja kuu jooksul ehk septembrist kuni detsembrini võiks seega lisanduda ca 900 asja.

Pikamäe: Sa räägid põhiõiguste paketist?

Luha: Jah.

Pikamäe: Ja milline oleks aastane perspektiiv?

Luha: Aastane perspektiiv oleks olnud kogu kriminaalmenetluses kergelt miinuses, seega töökoormus võrreldes aastatagusega oluliselt ei peaks suurenema. Küll aga muutub töökoormus kohtu siseselt, st mõnevõrra väheneb kriminaalasju lahendavate kohtunike töökoormus, kuid oluliselt kasvab eeluurimisasju lahendavate kohtunike töökoormus. Ja sellega tuleb kindlasti arvestada.

Pikamäe: See sõltub suuresti ka sellest, kuidas toimetab prokuratuur.

Ombler: Kui arvestada seda, et kõik läbiotsimised lähevad kohtunikule, siis ministeeriumi eeldused seletuskirjas ei olnud adekvaatsed, kuna prokuratuuril ei olnud kohustust läbiotsimismääruseid sisse kanda. Seetõttu võeti arvesse mittekohane arv. Me ise arvutasime selle välja ja vahe oli ministeeriumi andmetega võrreldes 900-1000 läbiotsimist. Lähtealus ei olnud ministeeriumil korrektne. See on see, mis puudutab läbiotsimisi, mitte uusi lähenemisi.

Karja: Kui võrrelda üldist kriminaalasjade vähenemist, siis kuna kriminaalasjad on languses, siis need juurde tulevad asjad tasanduvad ära ja jääb umbes sama tase, mis oli aastatel 2014-2015. Kui võrrelda 2015. aastaga, siis üldine kriminaalmenetluse asjade arv on jõudsalt vähenenud.

Ombler: Seal on üks erisus, mis on seotud sellega, et palju on eeluurimiskohtunikke, kes on kõige enam seotud nende juurde tulevate asjadega.

Luha: Olen nõus sellega, et kindlasti ei saa kohus enam hakkama ühe või kahe eeluurimiskohtunikuga. Tööd tuleb kindlasti ümber korraldada, kuid töökoormus ei peaks üldiselt ülemäära suureks minema.

Pikamäe: Selge on see, et kui kuritegevuse tase langeb, siis kriminaalasjade tase langeb. Aga see ei pruugi otseselt väljenduda kohtute töökoormuses, kuna siin sõltub palju sellest, millist kriminaalpoliitilist joont hoiab prokuratuur. Kui prokuratuur leiab, et rohkem asju tuleb saata üldmenetluse korras kohtusse, siis nii see ka on. Kui prokuratuur otsustab kasutada oportunitaeti vähem, siis ka see kasvatab kohtute töökoormust.

Luha: 26 000 kriminaalmenetluse asja pealt on tänaseks jõutud 16 000 asjani.

Loide: Kui vaadata, milline perspektiiv on asjade kasvus või languses, siis selleks ei ole 2015. aasta päris hea, kuivõrd 2015. aasta alguses olid KarS-i revisjon, mis viskas korraga hulga asju, mis olid kiiresti ja lihtsalt menetletavad. Õigem oleks võib-olla vaadata aastat 2014 ja panna juurde see arv ning perspektiivis võib see püsiv koormus tõusta.

Luha: Juba see 900 asja on väga tinglik.

Loide: 2015. aastal oli ühekordne korrastus.

Karja: Eelmisel aastal rääkis korduvalt kohtute piinormist ehk teenistujate arvust, mis oli 1000 teenistujat. 31. mai seisuga oli meil 989 teenistujat ja ma tänan kohtuid, et ka selles osas on olnud tublid.

Luha: Rohkem tuleks hakata pöörama tähelepanu lahendite kvaliteedile.

Karja: Kohtusüsteem saab seoses põhiõiguste paketiga 12 kohta juurde.

Otsus: KHN võtab informatsiooni teadmiseks.

4. Viru Maakohtu kohtunikukohtade arv – KS § 41 lg 3 p 4 – Justiitsministeerium, Külli Luha

Luha: See päevakorrapunkt on tänasel KHN-il kohuse täitmine siinse auditooriumi ees, kuna lubasime 2015. aasta esimeses KHN-is tulla selle teema juurde tagasi. Teema sai alguse septembris 2014. aastal kui Viru Maakohtu 2 kohtunikukohta tõsteti ringi teistesse kohtutesse. Viimane otsustuskohas oli, et vaatame 2015. aasta statistikat ja siis otsustame, kas Viru Maakohus peab oma koha tagasi saama. Küsimus ei ole mitte see, kas ametikoht Tartu Ringkonnakohtust tagasi võetakse, vaid maakohtu koosseisu mõttes tagasi. Hetkel on olukord selline, et riigireformi või kohtute reformi kohta keegi ei tea, kas see tuleb või mitte. Oleme praegu kohtusüsteemi analüüsimas ja see analüüs valmib selle aasta lõpuks, kui toome KHN-i ette suuremad otsustused. Ametnike poolt teeme ära analüüsi ja poliitikutel teevad lõplikud otsused. Põhjus, miks me 2014. aastal Viru Maakohtu kohtuniku ametikohti ära tõstisime oli see, et need kohad olid seal täitmata ja tühjad ning seega ei olnud need kellelegi kasulikud. Täna seisuga tegelikult ei ole olukord paranenud. Kui ma vaatasin 2012-2015 toimunud konkursse, siis seal on 10 konkurssi, millest 7 on luhtunud ja 3 kohta on selle aja jooksul täidetud. Pärast 2014-2015. aasta KHN-i on olnud 2 konkurssi, millest mõlemad on luhtunud. Hetkel on käimas konkurss 3-le kohale ja selle tulemust veel ei tea, kuid tundub, et tulemus on positiivne. Ma ei saa tänases situatsioonis ja nende andmete pinnalt öelda, et tõstame mõnest teisest kohtust Viru Maakohtusse 1 või 2 kohtunikukohta tagasi, kuna hetkel ei ole ikka maakohtukohad täis. Jõudluse mõttes, st praegu täidetud ametikohtade pinnalt saab öelda, et Viru Maakohtu näitajad on heal tasemel.

Karja: Külli Luha mainis seda, et KHN-i protokoll ei saanud resolutsiooni küll see sisse, kuid tookord oli kokkulepe, et tuleme koha tagasitoomise juurde siis, kui kõik kohad on täidetud ja meil on mingi ülevaade Viru Maakohtu töökoormusest sellel hetkel. Siis saab võrrelda, kas Viru Maakohtusse on vaja töajõudu tagasi tuua. Seda hetke ei ole tulnud ja pigem täidame need 3 kohta ära ja vaatame siis, kas tuleb koht tagasi tuua.

Luha: Olukord on selles osas muutunud, et kohtusüsteemi analüüs jõuab KHN-i alles selle aasta lõpuks, mitte 2015. aasta kevadeks.

Palmiste: See jutt, mis Külli Luha rääkis toimetulemisest, on õige ja seda on ka numbrites näha, kuid see on tulnud suure ülekoormusega. Lisaks sellele, mida ma ka juba rääkis, et kaks kolleegi on lapsehoolduspuhkusel ja mina ei tööta vähendatud koormusega, siis on üks kohtunik teinud avalduse enda üleviimiseks teise kohtusse ja üks kolleeg on esitanud avalduse kandideerimaks Euroopa Inimõiguste Kohtu kantseleisse. Seega on võimalus, et 2 kolleegi lahkuvad ja see tõstab veelgi märgatavalt kohtu koormust.

Saarmets: Kui praegu on probleem selles, et kohad on täitmata, siis juhul kui üks koht viia Viru Maakohtusse tagasi, kas siis see üks koht jääb sinna ka täitmata.

Palmiste: Lootus on kohtujuristide peal ja olen teinud natukene lobitööd kolleegide hulgas. Vandeadvokaatide hulgas ei ole teinud, kuna ma neid ei usalda, aga mujal. Ja on lootust, et kui seadusemuudatus, mis võimaldab liikuda asutuste vahel, jõustub, siis inimesi tuleks. Lootus on ka

kohtujuristidele. Suurt usku ei ole mul Harju Maakohtu kohtujuristidesse, kuna nad ei plaani jääda pikemaks perioodiks Ida-Virumaale. See ei sünni selle või järgmise aasta jooksul.

Luha: Kui kuskil kohtus on suur töökoormuse tõus ja toimetuleku probleemid, siis reaalsus on see, et kuskilt mujalt, kui teistest kohtutest, ei ole ametikohti ringi tõsta. Hetkel on põhiargument see, et Viru Maakohtus ei ole kohad täidetud ja me ei ole näinud, kuidas Viru Maakohus töötab siis, kui kõik kohtunikukohad on täidetud.

Loide: Ma ei saa nõustuda, et kohtuniku töökoormust ei saa hinnata olukorras, kus kõik kohad pole täidetud. Me ei räägi ju jõudlusest. Meil on ju koormuspunktiüsteem ja ei ole lihtsamat asja, kui võtta välja asjad, mis kohtusse laekuvad menetlusliikide kaupa, arvestada need koormuspunktidesse ja jagada kohtunike arvuga ning siis saame võrreldava koormuse.

Luha: Meil ei ole kinnitatud töökoormuspunktide süsteemi.

Loide: Kuidas ei ole? See on KHN-is kinnitatud.

Luha: Osad kohtud kasutavad töökoormuspunkte ja osad kohtud ei kasuta.

Pikamäe: Kui me selles punktis oleme nõus ja kellelgi rohkem küsimusi ega ettepanekuid ei ole, siis mul oleks selline ettepanek. Meil on KHN-i nõusolekul Viru Maakohtust ära võetud 2 kohta, mis on jagatud ümber teistesse kohtutesse. 1 koht on ära võetud selle klausliga, et selle küsimuse juurde tuleb KHN tagasi ja Viru Maakohtust selle koha äravõtmine on tingimuslik ning ajutine. Täna on meil selline olukord, et KHN on andnud lubaduse, et KHN selle küsimuse juurde tagasi tuleb ja sellest tulenevalt on see päevakorrapunkt meil täna arutamisel. Praegu, kus Viru Maakohtus on täitmata kohti 3 ja konkurss on käimas, siis ei ole mõistlik otsustada selle kohtunikukoha saatust. Minu ettepanek on selline, et täidame ära 3 kohta ja vaatame, kuidas need konkursid lähevad ja Riigikohtu poolt teeme kõik selleks, et need konkursid saaksid võimalikult kiiresti läbiviidud. Seejärel, kui need kohad on täidetud, vaatame uuesti koormusi, mis Viru Maakohtus kujunevad ja tuleme selle küsimuse juurde tagasi siis, kui need konkursid on lõppenud.

Luha: Tänaresse resolutsiooni peaks olema lisatud, et Viru Maakohtus peavad olema kõik kohtunikukohad täidetud enne, kui KHN uuesti seda teemat arutab.

Pikamäe: Minu ettepanek on kujundada täna KHN-is selline seisukoht, et pöörduda Viru Maakohtu küsimuse juurde tagasi pärast seda kui 3 kohtunikukohta on täidetud ehk konkursid on edukalt lõppenud ja inimesed on ametisse saanud. Kas nõukogu on sellise resolutsiooniga nõus või peame seda hääletama?

KHN-i liikmed on sellise resolutsiooniga nõus.

Otsus: KHN teeb ettepaneku arutada Viru Maakohtu kohtunikukohtade suurendamise vajadust pärast seda kui kolm hetkel vaba kohtunikukohta Viru Maakohtus on täidetud.

3. juuni 2016.a

Algus kell 10.00

5. Kohtustatistikametoodika heakskiitmine. Õiguskaitseasutuste statistika andmelao (ÕSA) tutvustus – KS § 41 lg 3 p 4 alusel – Justiitsministeerium, Külli Luha

Pikamäe: Tuletan KHN-ile meelde, et seda punkti oleme me varem mitmel korral käsitlenud ja kevadises KHN-is leppisime kokku, et ministeerium viib sisse täiendavad tähelepanekud ja märkused, mis vahepeal tehti. Võiksime täna selle dokumendi heakskiita, kuna see on vähemalt kolmas kord, kui me seda siin KHN-is arutame.

Luha: Viimane versioon sellest dokumendist on saadetud teile materjalidena välja. Saime täiesti arvestatava tagasiside ja loodan, et selle tulemusel on valminud kohtustatistikametoodika dokument, millega saab olla rahul. Täna paranduste eest terminoloogias. Ühe muudatusena tooksin välja selle, et kui enne tekitas segadust see, mis asjad on menetlused, siis nüüd nimetame menetlust siiski asjaks.

Siin on juures selgitus, et asi KIS-i mõistes on üks menetlus, millest moodustuvad kohtuasjad. Kui selle dokumendi kohta on küsimusi, siis ma olen valmis nendele vastama.

Pikamäe: Sellest ongi suhteliselt palju räägitud. Kas kellelgi on küsimusi või tähelepanekuid selle dokumendi kohta?

Pappel: Mille poolest kohtute tõhusus erineb CEPEJ-i kohtute tõhususest?

Luha: Meie hindame kohtute tõhusust TÕM-i eesmärkides seatud asjade lahendamise määra osas. Kui meie nimetame seda asja lahendamise jõudluseks, siis CEPEJ-is nimetatakse seda asja lahendamise määraks. Põhimõtteliselt tähendavad need ühte asja.

Pappel: Põhimõtted on erinevad?

Luha: Põhimõtted ei ole erinevad. Samamoodi käib jutt sellest, et kui palju asju mingil perioodil sisse tuleb ja kui palju asju mingil perioodil lahendatakse ning kas asja lahendamise määr ja asja lahendamise jõudlus on üle 100%. Tegelikult ma ütlen veel, et kohtunikul ei ole oluline rohkemat teada kui seda, kas ta suudab asjad ära lahendada aasta jooksul, menetlust mõistlikult juhtides. Kui lahendamine viibib juba üle kahe aasta, siis peab hakkama esimehele aru andma, miks see nii on.

Pappel: Sa pead silmas, et vanu asju ei oleks kohtunikul menetluses?

Luha: Vana asi ei ole mitte üle 365 päeva menetluses olnud asi, vaid see, mis on olnud menetluses üle kahe aasta. 365 päeva on mõistlik eelduslik asja lahendamise aeg.

Pappel: Kui see on põhiline, siis miks me pöörame nii suurt tähelepanu jõudlusele?

Luha: Ma rääkisin kohtuniku vaatekohast. Kohtu esimees ja ministeerium pööravad kindlasti tähelepanu ka teistele näitajatele, kuid see pole enam asja menetleva kohtuniku mure.

Pappel: Ometigi ta on kujunenud selleks.

Luha: See on paljuski kohtusisese kommunikatsiooni küsimus. Ma tegelikult väga loodan, et asi läheb paremaks, normaalsemaks. Oli aeg, kus statistikast ei rääkinud keegi, siis rääkisid sellest kõik ja nüüd ma loodan, et räägivad statistikast need inimesed, kelle töövahend see on. Kui kohtunikul on asjade lahendamisega probleeme, siis esimees võtab temaga ühendust ja räägib temaga. Ma kordan, et asja lahendav kohtunik peaks ainsa statistilise näitajana jälgima seda, kas ta saab oma asja lahendatud aasta jooksul või ei saa. See töövahend, mis KIS-i esilehel kõigile menetlejatele kättesaadav on, ei ole mõeldud kohtunikule piitsa andmiseks, vaid selleks, et tal oleks parem ülevaade menetluses olevatest asjadest. See töövahend on arendatud eesmärgiga, et teil (kohtunikel ja menetlusgruppidel) oleks parem ülevaade asjadest.

Pikamäe: Seega on kaks perspektiivi – kohtuniku vaatenurk ja need kriteeriumid, mis on temale olulised ning kohtu, kui organisatsiooni, vaatenurk. Jõudlus on oluline just kohtu vaatenurgast, et hinnata kaugelt vaadates, kuidas see konkreetne organisatsioon töötab.

Luha: Kui kuskil kohtus on pikka aega jõudlus 80%, siis see tähendab seda, et kohtus tervikuna lahendatakse 20% asju vähem ja sinna kohtusse tegelikult tekivad probleemid ning lõppkokkuvõttes kannatavad selle all ju menetlusosalised.

Pärsimägi: Kas ma kuskilt näen, kui kaua see asi üldse kohtusüsteemis on olnud?

Luha: Nüüd sa räägid sellest, kuhu me arenduste kaudu peaksime ÕSA (õiguskaitseasutuste statistika andmeladu) keskkonnas jõudma. Kohtumenetluse kogukestvus näitab sulle ära, mis hetkest alates on asi kohtusüsteemi sisenenud.

Pärsimägi: Minu jaoks isiklikult ongi probleem see, kas ma pean jälgima seda, et minu asi saaks lahendatud või üldine menetlusaeg jääks alla viie aasta?

Kerstna-Vaks: Sa näed seda, kaua asi on olnud üldse kohtusüsteemis, KIS-i esilehel.

Pärsimägi: Seda ma juba ehmatuslega näen.

Luha: Ka see on olnud selle töövahendi mõte, et kui sinu käes on asi olnud alles kuu aega, kuid kuskil süsteemides on ta olnud juba 1000 päeva, siis kerge üllatusmoment võiks sellega kaasneda küll. Selle mõte ei ole see, et me hakkaksime kohtunikke survestama, vaid see, et kohtunik saab selle informatsiooni teadmiseks võtta ja vastavalt sellele menetlust juhtides käituda.

Pärsimägi: Mis see prioriteet on? Mina olen ministeeriumist aru saanud, et mina pean oma asjad 100 päeva jooksul ära lahendama. Või kui mõni asi on kauem menetluses olnud, siis peaks selle enne ära lahendama?

Luha: Seda ei saa sulle ministeerium öelda. Seda ütleb sulle sinu kohtuniku sisetunne.

Pikamäe: Mida sa meile näidata tahad?

Külli Luha näitab ja tutvustab ÕSA ehk õiguskaitsesutuste statistika andmeladu.

Pikamäe: Kas selle konkreetse ettevalmistatud projekti kohta on veel küsimusi? Riigikohtu tsiviilkolleegiumi nõunikul on mõisteline täpsustus punkti 2.4 „kohtumenetluse kestvuse jälgimise põhimõtted“ alapunkt 3 rida 2, mis räägib sealhulgas menetlusposti kättetoimetamisest. Ettepanek on sõna „menetluspost“ asendada sõnaga „menetlusdokument“. Enne, kui see dokument avalikuks muutub, võiks see käia ka keeleteoimetusest läbi.

Pikamäe: Kas nõukoda on valmis selle dokumendi lõplikult heaks kiitma?

KHN kiidab heaks kohtustatistikametoodika dokumendi.

Otsus: KHN kiidab heaks kohtustatistikametoodika.

6. Kohtu materiaalne vastutus ja sellest tuleneva kahju hüvitamine kohtu eelarvest – KS § 41 lg 3 p 4 alusel – Harju Maakohus, Iris Kangur-Gontšarov

Kangur-Gontšarov: Mõtlesin täna arutleda eraldi teemana kohtute materiaalsest vastutusest ja sellest tulenevast kahju hüvitamisest kohtu eelarvest, mis sai alguse kohtujuhtidele 6. aprillil 2016. aastal saadetud memost. Sellest memost nähtub, et ministeeriumi juhtkond on leidnud, et juhu kui tuvastatakse Justiitsministeeriumi haldusala asutuse õigusvastane tegevus ning sellest tegevusest tekib kahju, siis sellise kahju peab kandma asutus ise. See kehtib memo kohaselt ka olukordades, kus kohtumenetluses rikutakse mõistliku menetlusaja põhimõtet, millest tulenevalt anti teada kõikidele kohtujuhtidele, et Harju Maakohtu 2016. aasta eelarvet vähendati 4300 euro võrra. 4300 eurot on see summa, mis on ministeeriumi ja ühe isiku vahelise kokkuleppe alusel hüvitatud seoses ebamõistlikult pika menetlustähtajaga kohtumenetluses, mis sai kunagi alguse Tallinna Linnakohtus. Tänapäevaks KHN-i istungiks on teada, et see 4300 eurot on Harju Maakohtu eelarvest ka maha võetud.

Mis on kohtu eelarve? Kohtute seaduse § 43 lg 1 kohaselt kinnitab esimese ja teise astme kohtute eelarve valdkonna eest vastutav minister riigieelarveseaduse jõustumisest alates 2 kuu jooksul, võttes arvesse kohtute haldamise nõukoja kujundatud põhimõtteid. Kohtute seaduse § 41 lg 2 järgi annab nõukoda eelneva seisukoha kohtute aasta eelarvete kujundamise ning muutmise põhimõtete kohta. Kohtute seaduse § 43 lg 3 järgi võib eelarveaasta jooksul valdkonna eest vastutav minister eelarvekulusid muuta üksnes mõjuval põhjusel, kuulates ära kohtu esimehe ja kohtudirektori arvamused ning lähtudes kohtute haldamise nõukoja poolt kujundatud põhimõtetest. Kuuldavasti on kohtute eelarvet vähendatud ka varem. 2015. aastal vähendati Viru Maakohtu eelarvet 6000 euro võrra põhjendades seda kohtumenetluses põhjustatud kahju hüvitamisega. Harju Maakohtu eelmisel aastal ähvardati eelarve vähendamise ja sellel aastal vähendatigi eelarvet. Minule teadaolevalt ei ole KHN seni väljendanud oma seisukohta kohtu eelarvekulude vähendamises põhjendusel, et kahju on tekitatud kohtumenetlusega või kohtu õigusvastase tegevuse tagajärjel. Nõukoja seisukohta ka Harju Maakohtu käesoleva aasta eelarve vähendamiseks eelnenud põhjendustel ei ole tänapäevaks küsitud. Kuna ka kohtu eelarve kujundamisel ei ole arvestatud võimalike kahju hüvitamise nõuetega ning kohtute eelarves ei ole ettenähtud varalise kahju hüvitamiseks vajaliku ressursi olemasolu, siis julgen arvata, et kohtu eelarve kujundamine ja muutmise, lähtudes võimalikest kahju hüvitamise nõuetest on selline küsimus,

mille suhtes tuleks KHN-il arvamust avaldada, sest seni mingeid põhimõtteid kujundatud ei ole. Justiitsministeeriumi märgukirja kohaselt hüvitas riigilt väljamõistetud kahjusid, mis olid seotud ebamõistlikult pika menetlustahtajaga, Rahandusministeerium, kes on aga väidetavalt 2015. aasta alguses oma praktikad muutnud ning keeldunud väljamõistetud hüvitiste tasumisest. Sellest tulenevalt otsustas Justiitsministeeriumi juhtkond, et edaspidi, kui tuvastatakse, et Justiitsministeeriumi haldusala õigusvastane tegevus ja sellest tegevusest tekkinud kahju, siis selle peab kandma asutus ise. Kuna riigieelarveseaduse § 35 lg 3 järgi kuulub Justiitsministeeriumi eelarve projekti juurde ka KHN-i arvamuse kohtutele planeeritud vahendite vastavuse kohta kohtute aasta eelarve kujundamise põhimõtetele, siis ei oleks korrektne väita, et Justiitsministeeriumil on ainuõigus otsustada kohtute eelarve vähendamise üle, viidates Rahandusministeeriumi praktikale.

Harju Maakohtu esimees on Harju Maakohtu juhtkonna nõupidamisel tõdenud, et ei ole võimalik korraldada kohtu juhtimist, kui selleks ettenähtud rahalised eelarvevahendid lihtsalt ära võetakse. Kui põhiseaduse §-s 13 sätestatud kaitse riigi omavoli vastu, §-s 14 sätestatud õigus tõhusale menetlusele ja §-s 15 sätestatud õigus kohtulikule kaitsele, siis ettenähtud õigus hõlmab muuhulgas riigi kohustust luua põhiõiguste kaitseks kohalik kohtumenetlus, mis on õiglane ja tagab isiku õiguste tõhusa kaitse. Kas kohtumenetluse mõistlikul ajal läbiviimise eest saab meil täna vastutada ainult kohus? Kas kahju sissenõudmine kohtult ei pane meid taas mõtlema võimude lahususe ja kohtute sõltumatususe teemale? Riigivastutuse eriregulatsioonina on seadustatud süüteomenetlusega tekitatud kahju hüvitamine sh kahju, mis on tekitatud ebamõistlikult pika menetlusega, eraldi seaduses, kus selgesõnaliselt on kirjas, et kahju hüvitab Eesti Vabariik, Rahandusministeeriumi kaudu. Miks peaks see olema erinev, tsiviil- või halduskohtumenetluses või muudel juhtudel, mis ei ole reguleeritud, süüteomenetlusega tekitatud kahju hüvitamise seadusest, jääb mõistetamatuks. Kokkuvõtvalt võibki tõstatada küsimuse, et kui ministeerium ei pea kohtu eelarve vähendamisel vajalikuks järgida kohtute seaduses sätestatud nõuet, mille puhul eelarveaasta jooksul võib kohtu eelarvekuluseid muuta lähtudes KHN-i kujundatud põhimõtetest, kuid selliseid põhimõtteid eelarve muutmiseks, seoses kohtumenetluses tekitatud kahju hüvitamisega, kujundatud polegi, siis kas ei peaks KHN ise hakkama vastavaid põhimõtteid kujundama seoses kohtute materiaalse vastutusega ja sellest tuleneva kahju hüvitamisega kohtu eelarvest, et oleks tagatud kohtuhaldus ülesannete täitmine.

Pikamäe: Küsimus, mille Harju Maakohtu esimees on tõstatanud, jättes kõrvale selle konkreetse kaasuse, puudutab seda, et vahepeal on riigis oluliselt muutunud põhimõtted, mille järgi riigivastutuse raames väljamõistetud kahju hüvitatakse. Varem tehti seda Rahandusministeeriumi kaudu, kuid nüüd on Rahandusministeerium leidnud, et need vahendid tuleb leida sellel riigiasutusel oma vahenditest, kelle tegevuse tulemusena selline kahjuhüvitamise nõue on riigi vastu tekkinud. Mis puudutab KHN-i pädevust, siis meie pädevuses on kindlasti kujundada seisukohad kohtute eelarvete kujundamise osas. Probleem on ühesõnaga selles, et kohtu eelarvet iseenesest ei sisalda praegu mittemingisuguseid vahendeid eraldi selleks, et taolisi olukordi lahendada. Kõik eelarvevahendid on kas tööjõukulude või majandamiskulude all kinni ja soov sealt osa eelarvevahendeid ära võtta, et katta näiteks ebamõistlikult pika menetlusega tekitatud kahju, tähendab kohtu juhtimises ka tõsist probleemolukorra loomist. Küsimus on, kuidas sellises olukorras edaspidi toimida. See, et mingites asjades mõistliku menetlusaja reeglite vastu eksitakse, on äärmiselt kahetsusväärne, kuid lõpuni neid võimalusi välistada ei saa. Arvan, et süsteem ei tohi jätta muljet, et see on konkreetse kohtu kollektiivne karistamine ühe eksitud asja eest. Oleks hea, kui nõukoda väljendaks siin mingisugust seisukohta ja kujundaks mingisugused põhimõtted sellises olukorras käitumiseks. Võib-olla oleks mõistlik luua selliste olukordade lahendamiseks kohtute eelarvevahenditest, kohtute reservist, eraldi fond või mingisugune hulk vahendeid, mis on ette nähtud selliste olukordade likvideerimiseks. Näiteks kui Strasbourgist tuleb Eesti suhtes süüdimõistev otsus, siis sellest fondist ka sellised väljamaksed tehakse. Seda enam, et kohtu eelarve on täpselt artiklite kaupa lahti kirjutatud ja selliseid nõudeid tuleb eelarveaasta jooksul mitu, siis võib juhtuda nii, et kohus ei saagi enam oma tegevust jätkata. Mulle tundub, et praegu valitud lähenemine, ei ole jätkusuutlik.

Karja: Seda teemat on ühe korra KHN-is arutatud. Seda arutati 2010. aasta detsembrikuu KHN-is ja siis oli see eriti aktuaalne, kuna siis oli periood, millal Euroopa Inimõiguste Kohtust tuli neid kahju hüvitamise otsuseid palju. Tookord KHN nõustus, et see hüvitatakse kohtute eelarvest, kuid ei lepitud kokku selliselt, et see läheb iga konkreetse kohtu enda eelarvest. See, et Rahandusministeerium neid nõudeid enam ei hüvita, tekitab olukorra, kus Justiitsministeeriumi juhtkond otsustas kogu ministeeriumi üleselt, et kui on mingisugune kahju hüvitamise olukord, siis läheb see konkreetse asutuse eelarvest, et sellel asutusel tekiks ka võimalus vigadest õppida. Oleme alati kohtute juhtkonnaga kaebusi arutanud ja andnud kohtule võimaluse asja sisuliselt vaadata ning oma seisukohta väljendada. Olen nõus, et

kohtutel ei ole enda eelarves eraldi vaba raha, mida saaks ootamatute kulude katteks kasutada ja see tekitab kindlasti kohtutes keerulisi olukordi. Eriti praeguses olukorras, kus Harju Maakohtu vastu tuli, kuu aega hiljem, uus kahju hüvitamise taotlus. Ma olen täiesti nõus, et see tekitab kohtutele keerulisi ja pingelisi olukordi.

KHN-i liikmed avaldavad arvamust.

Pärsimägi: Kas ma sain õigesti aru, et tsiviilkohtumenetluses ja kriminaalmenetluses on hüvitamise allikas ja kord erinev?

Karja: Täpselt. Tsiviilkohtumenetluses ja halduskohtumenetluses reguleerib seda riigivastutuse seadus, kuid kriminaalmenetluses on eriseadus, mis seda olukorda reguleerib.

Pärsimägi: Ja kriminaalmenetluses ei hüvitata seda kohtute eelarvest?

Karja: Ei, seda hüvitatakse Rahandusministeeriumi eelarvest.

Pärsimägi: Praegu me räägime üldisest kahju hüvitamisest, kuid kinnisesse asutusse paigutatud isikutele, kes ei ole sinna õigesti paigutatud, on ka õigus kahjuhüvitisele. Need summad on märkimisväärsed. See on küll küsitav, kas see on kohtu süü.

Kangur-Gontšarov: See on reguleerimata. Kriminaalmenetluses tekitatud kahju hüvitamise kohta on eriseadus, kuid teistes menetlusliikides kohaldub üleüldine riigivastutuse seadus.

Karja: Põhimõtte ongi ilmselt see, et süüteo menetluses on neid olukordi rohkem, kus isikule kahju tekib. Eriti kinnipidamisega, kus see ei ole mitte õigusvastane, vaid on isikuid alusetult kinnipeetud. Ilmselt on nende olukordade tõenäosus suurem ja seetõttu on seadusandja otsustanud luua eriseaduse.

Ombler: Natuke aega tagasi, enne süüteomenetluses kahju hüvitamise seadust, oli tavaline see, et kui mingisugune asitõend, näiteks mingi sõiduk oli natuke liiga pikalt ja ebaproportsionaalselt olnud kinni peetud, siis see tegelikult oligi lahendatud nii, et seda maksti nii prokuratuuri, Siseministeeriumi kui ka Justiitsministeeriumi eelarvest. Oleneb, kuidas on isiku nõue olnud.

Laanet: Kas kõikidel kohtutel keeratakse see kahjunõue juriidilise isiku suhtes või läheb see regressi korras ka konkreetse persooni peale?

Pikamäe: Minu teada riigivastutuse seaduse järgi on see riigi vastutus ja see ei lähe välja konkreetse ametnikuni.

Saarmets: Avaliku teenistuse seaduse mõttes on teatud regressi nõue olemas, kuid seda on tegelikult üldjuhul raske viia konkreetse ametnikuni.

Kangur-Gontšarov: Kui kohtunik on süüteo toime pannud, siis on võimalik.

Vitsut: Kui seadus reguleerib, et kahju hüvitamine toimub Rahandusministeeriumi eelarvest, siis kuidas Rahandusministeerium saab otsustada, et seda kahju kompenseerib keegi teine?

Karja: See on nii ainult süüteomenetluses, kuid tsiviilkohtumenetluses ja halduskohtumenetluses sellist erikorda pole ettenähtud ja seal on säte, et kaebused esitatakse Justiitsministeeriumile ning Justiitsministeerium lahendab need kaebused. Seaduses ei ole ette nähtud seda korda, kes need hüvitab. Eelnevalt Rahandusministeerium üksikjuhtumitel igakord otsustas, kas Vabariigi Valitsuse reservist makstakse need kahjud kinni või mitte. 2015. aasta alguses otsustati, et Vabariigi Valitsuse reservist enam selliseid kahjujuhtumeid ei hüvitata ja iga ministeerium peab ise oma kahjud hüvitama ning seetõttu tehti ka Justiitsministeeriumis otsus, et iga asutus vastutab ise oma tekitatud kahju hüvitamise eest. See ongi aktuaalne tsiviilkohtumenetluses ja halduskohtumenetluses juhtudel, kus on ebamõistlikult menetlusaega ületatud ja isikul tekib vastavalt riigivastutuse seadusele õigus nõuda kahju hüvitamist.

Ombler: Kuidas te seda arvestate, kui see asi on läbinud kolm kohtuastet? Millise kohtu eelarvest see siis hüvitatakse? Kui asi on näiteks kõige kauem olnud Riigikohtus?

Karja: Riigikohut me ei halda.

Ombler: Siis vastutavad ikka esimese ja teise astme kohtud?

Karja: Meil ei ole selle suhtes head praktikat, kuna need nõuded on hakanud tulema sellel aastal. Siiani on olnud tuvastatavad ühe kohtu probleemid ehk menetlus on olnud ühes kohtus. Kõige markantsem viimane näide ongi see, kus oli vara jagamise vaidlus, mis kestis 12 aastat - oli ühes kohtus, ühes astmes ja lõppes sellega, et üks pool suri ära ning pärijad esitasid kahju hüvitamise taotluse. Olukorras, kus vastutus läheb laiali, pean ma vastuse võlgu jääma. Seadus seda hetkel selgelt ei reguleeri ja see ongi probleem.

Saarmets: Alusetult vabaduse võtmisega tekitatud kahju hüvitamise seaduses oli varasemalt see, et kogu protsess käis Rahandusministeeriumi kaudu. See ei puudutanud ebamõistlikult pikka menetlusaega. See pandi sinna juurde, kuna see oli uus teema, mis vahepeal tekkis. Riigivastutus ei reguleeri tegelikult ära seda, et raha peaks tulema konkreetse haldusorgani eelarvest. Riigivastutuse loogika on see, et vastutab avaliku võimu kandja ehk Eesti Vabariik ja see, kust raha tuleb on tõesti reguleerimata ja ma arvan, et seadus ei peaks seda tegelikult reguleerima. Tallinna Vangla vastu mõistetakse praktiliselt igapäevaselt kahjuhüvitisi välja seoses kambripindadega ja tekib küsimus, kas see kõik läheb Tallinna Vangla eelarvest, kui see on tegelikult võimatu. Peaks olema mingi Justiitsministeeriumi reserv või kohtusüsteemi reserv. See, et kahjuhüvitisi läheb ühe konkreetse kohtu eelarvest, ei ole väga mõistlik.

Kõve: See on laiem küsimus ja küsimus uuest riigivastutuse seadusest, millega tegeletakse siis, kui keegi kuskilt midagi välja mõistab. Andra Pärsimägi ütles väga õigesti, et imelik on see, et süüteo menetluses kahju hüvitamise seadusest jäeti välja kinnises asutuses viibivate isikute kohta sätted, kuivõrd oma olemuselt on see väga sarnane olukord ja neile on Inimõiguste ja Põhivabaduste Konventsioonis ette nähtud kahju hüvitamise nõue. Inimeste teadlikkus läheb koguaeg suuremaks ja siin on risk, et hüvitise määr võib olla väga kõrge, võib-olla isegi kõrgem, kui kriminaalmenetluses. Praegu on õige teha seadusandjale ettepanek vähemalt need sätted panna sellele samale seadusele juurde, et vähemalt see teema oleks maas tsiviilkohtumenetlusest. Kohtule on siin raske midagi ette heita, kuna süü on rohkem teisel asutusel. Arvan ka, et põhimõtteliselt see ei ole õige, et see raha mehaaniliselt asutuse eelarvest võetakse. Kui kohtult võetakse ära väga suur summa ja ei ole võimalik enam kohtunikele palka maksta, siis kuidas peaks kohus edasi töötama? See ei toimi nii. Peab olema ikkagi mingisugune reservi mehhanism ja riik peab olema valmis sellisteks olukordadeks. Need rikkumised jäävad alati olema ja riigil peab olema mingi puhver selle jaoks.

Laanet: Kas Justiitsministeeriumi mõte võis olla see, et vastutaks see, kes on selle toime pannud ja peaks järelevalvet teostama põhjalikumalt, et neid asju ei toimuks? Nagu ma aru saan, siis täna on need üksikjuhtumid Harju Maakohtus. Kas selleks, et üksikjuhtumit reguleerida, peame me välja töötama mingi spetsiaalse süsteemi? Mõelgem ka selles võtmes.

Kangur-Gontšarov: Eelmisel aastal vähendati Viru Maakohtu eelarvet, sellel aastal Harju Maakohtu eelarvet ja praegu on järgmine juhtum ning neid on järjest tulemas. Praegu tehti üks lahti, et võtame kohtute eelarvest.

Laanet: Kui neid juhtumeid on järjest tulemas, siis on see hoopis teine asi. Kui sa teed fondi, siis tuleb mõelda ka fondi haldamisele ja sellega seonduvale.

Vallikivi: Siin võiks eristada seda, et kui on kohtu haldamisest tekkiv viga, siis see võib tõesti olla asutuse vastutus, kuid kui on „raviviga“ ehki viga kohtumõistmisel, siis mitte minna konkreetse kohtu eelarve kallale, kuna see võib ohustada õigusemõistmise sõltumatust. Eriti kui summa on suur. Sel juhul peaks olema vahendite puhver Vabariigi Valitsuse poole pealt.

Siigur: Ministeeriumi väljapakutud süsteem viib kiiresti kohtuniku isikliku vastutuse peale, mis ei ole väga hea mõte just sõltumatuse kohapealt. Oluline on see, et kusagilt peab olema võimalik see puhver luua. Võib ka nii teha, et igal kohtul peab olema võimalik oma eelarvehahendeid majandada nii, et oleks see raha. Kui täna tuleks nõue, mis mõistetakse välja, kuna Tallinna Halduskohus on mingi asjaga venitanud ja ma tean, kes kohtunikest on selle taga, siis kui mul raha pole, siis ma võin koondada tema kohtujuristi, kuid sellepeale ministeerium võtab minult selle kohtujuristi palgaraha ära. Mul tegelikult ei

ole võimalik mitte kusagilt kohtu eelarvest seda raha kokku hoida. Kuhugi peab olema võimalik see reserv luua.

Kerstna-Vaks: Olen Kristjan Siiguriga nõus, et ministeerium hoiab kuskil oma reservides raha. See osa, millest saab maksta neid summasid, on majandamiskulu. Personali lahtilaskmine tähendab lõppkokkuvõttes seda, et asja lahendamine venib. Meie kohtute majandamiskulud on väga väiksed ja enamuse läheb RKAS-ile ning selles ei saa ka lepingust tulenevalt kokku hoida. Ministeeriumil on reservis igasugused rahad ja sinna tuleb ka see puhver luua. Küsimus on ka see, kui suur see puhver peaks olema, kui selle peaks tekitama konkreetseesse kohtusse, ja mille pinnalt seda prognoosima peaks. Selline reserv peaks olema ikkagi kohtusüsteemi ülene.

Loide: Ütlen lühidalt seda, et siin oli jutuks, et võiks konkreetse kohtu kanda panna selle raha maksmise, et see peaks ka distsiplineerima tööd tegema efektiivsemalt, siis me karistame hoopis teist koosseisu. Me karistame siis neid inimesi, kes selles kohtus hetkel töötavad ja võib-olla ei ole seal enam neid juhtegi. Toetan seda, et see peaks tulema kohtute reservist.

Reinola: Selge on see, et ühe kohtu majandamiskulud on piiratud ja sinna veel reservi jätta ei ole võimalik. Pigem on ministeeriumil kohtute reserv ja olenemata, kui palju neid üksikuhtumeid tuleb, siis see reserv peaks selle välja kannatama.

Kikerpill: Ma ei ole üldse kindel, et ebamõistlikud tähtajad tekivad alati kohtu süül, kuna seal võib olla palju erinevaid muid põhjuseid. Õelda, et üks konkreetne kohus on süüdi, siis see on alati väga küsitav. Demokraatlikes riikides on see laiendatud riigivastutuseks. Otse kohtu eelarvest võtmine on esiteks ebademokraatlik, rikub kohtu sõltumatust ja on täiesti vastuvõetamatu. Toetan ettepanekut lahendada see õigusemõistmise poole väliselt. Justiitsministeerium peaks leidma võimaluse see soliidset lahendada.

Palm: Organisatsiooniülest finantseerimist toetab ka see, et juhul kui kohtuasi läbib kõik kohtuastmed, siis kuidas üldse tuvastada, et kui palju keegi maksuma peab. Pigem las olla üks süsteemiülene koht, kust see tasutakse.

Pappel: Toetan seda, et küsimuse peaks lahendama Justiitsministeerium. See ei peaks tulema kohtutele antud rahast. Ma ei tea, kas on mõistlik ette näha mingit kindlat raha hulka, kui me ei tea täpselt palju neid nõudeid võiks tulla ja kas üldse tuleb. Võiks alternatiivina kaaluda selliste nõuete vastu kindlustamist. Kui selline juhtum peaks tekkima, siis oleks mingi garantii olemas.

Ombler: Leidsin ühe 2015. aasta jaanuarikuu halduskohtu lahendi, kus on välja mõistetud kriminaalmenetluses kahjuhüvitis, seoses mõistliku menetlusaja ületamisega, ja kahju mõistetakse välja solidaarselt prokuratuurilt, Politsei- ja Piirivalveametilt ja Justiitsministeeriumilt. Kohtult ei ole seda välja mõistetud.

Kõve: Raha tuleb välja mõista Eesti Vabariigilt, see ei saa muud moodi olla lihtsalt.

Pikamäe: See oli hea ettepanek, mille Harju Maakohus tegi, et seda asja arutada, kuna kohtute eelarvete kujundamise põhimõtted on igal juhul KHN-i otsustada. Riigieelarvega on riigile laekuvad summad ära jagatud vastavate ministeeriumide ja teiste asutuste lõikes konkreetsete kuluartiklite osas eraldi. Vabariigi Valitsuse seisukohast on võib-olla tõesti mõistlik öelda, et üks või teine kuluartikkel tuleb kanda ühe või teise asutuse eelarvest. See on ikkagi ettenähtamatu kulu, kuna seda ei saa kuidagi ette planeerida. Varasemalt kanti ettenähtamatud kulud Vabariigi Valitsuse reservfondist, kuna selleks see fond ju eraldi loodud oligi. Kui Vabariigi Valitsus on nüüd otsustanud, et enam selliseid nõudeid sellest fondist ei kanta, siis tuleb edasi mõelda, kust see raha leida. Sellest põhimõttest tulenevalt, et kulud on riigiasutuses eelarve hetkel kindlaks määratud, on kaks varianti. Kas ministeerium näeb järgmisel aastal ette eraldi artikli selliste kulutuste kandmiseks, et kui tuleb mingi kahju hüvitamise nõue, siis kohus sellelt eelarverealet need summad katabki või kui seda raha ei taheta sellisena kohtutele alla anda, siis tuleb see katta kohtute reservist. Reservi mõte on eeskätt see, et ettenägematud kulud selle arvelt ära katta. Kindlasti ei ole õige see, et kohtule selleks mingeid eraldi vahendeid pole ettenähtud ja kohus peab juba kinnitatud eelarve raames, nõude katmiseks, otsima vahendeid mingitelt teistelt eelarveridadelt. Selge on see, et üürikulude arvelt ei ole seda võimalik võtta ja teine võimalus on majandamiskulud, kuid siis võib juhtuda, et kohus pannakse fakti ette, et kas ta ostab printerile tooneri või maksab selle sama raha ära kahju hüvitamise nõuete peale. See ei ole mõistlik eelarve planeerimise protsess. Kindlasti ei ole

see, mida ministeeriumi juhtkond on otsustanud, eelarve planeerimise protsessis ka juriidiliselt korrektne. Teen ettepaneku, et septembrikuiseks KHN-iks valmistab ministeerium ette ja toob KHN-i heakskiitmiseks eraldi korra, kuidas taoliste juhtumite puhul käituda. KHN saab selle korra alusel arutada, millised need põhimõtted saaksid olla. Kas KHN on sellise ettepanekuga nõus?

Kõve: Me võiksime ka võtta seisukoha, et see küsimus peaks olema selgelt ka õigusaktiga ettenähtavalt reguleeritud, et me teaksime, kuidas selliseid olukordi lahendada.

Kerstna-Vaks: Mis Harju Maakohtust saab? Ma arvan ka, et see raha tuleks tagasi anda.

Pikamäe: Mul oleks ettepanek, et võiksime kujundada seisukoha, et ministeeriumi ülesandeks on ette valmistada vastava korra projekt ja arutame seda sügisese KHN-is. Sellist praktikat ei saa jätkata, nagu hetkel Harju Maakohtus on tehtud ja võib-olla kaaluda Harju Maakohtu osas selle summa kandmist kohtute reservist. Ministeeriumil oleks õige ette valmistada ka vastav õigusaktide muudatus.

Otsus: Sügiseseks KHN-iks valmistab Justiitsministeerium KHN-ile heakskiitmiseks ette korra, mille alusel hakkab edaspidi toimuma kohtu materiaalsest vastutusest tulenev kahjude hüvitamine.

7. Aumärgi „Teravaim sulg“ ümberkujundamine – KS § 41 lg 3 p 4 – Riigikohus, Liis Lindström

Pikamäe: Arutasime seda teemat „Teravama sule“ komisjoni ettepanekul detsembrikuises KHN-is, mis toimus Tartus. Komisjon arusaam oli selline, et kuivõrd põhimõtteliselt on muutunud kohtulahendite ettevalmistamisprotsess kohtutes, kohtujuristide juurde tulemise tõttu, siis kohtuotsuse projekti kirjutamine on sageli mitme meeskonnaliikme koostöö tulemus. Seetõttu muutub parimale kohtuotsuse kirjutajale auhinna andmine kuidagi imelikuks. Detsembrikuises KHN-is arutasime küsimust, kas lõpetada auhinna väljaandmine üldse ära või kujundada auhinna statuut ümber. KHN-i enamus pooldas seda lähenemist, et mingisugune tunnustus kohtusüsteemi siseselt on vajalik ja selle säilitamine väärib vaeva ning seetõttu pooldati lähenemist, et kujundame statuudi ümber. Materjalidena on välja saadetud ümberkujundatud statuudi projekt, mis kontseptuaalselt motiveerimise põhimõtteid muudab. Projekti punktis 2 on väljapakutud täpsemalt kolm kohtunikku, keda iga-aastaselt võiks tunnustada ühes neljast kategooriast. Edaspidi teravaim sulg, sellisel kujul, puudutaks kategooriat 2.1 ehk pikaajaline laitmatu töö või silmapaistvad saavutused kutsetöös ja seda auhinda ei seotaks enam kohtuotsuse kirjutamise meisterlikkusega. Samas võetaks juurde veel teisi panuseid, mida kohtunikud kindlasti oma töös annavad, kuid mis on varasemalt jäänud tähelepanuta.

Kõve: Arvasin, et kuna tegemist on aumärgiga, siis auhinnaks on orden, kuid tegemist on hoopis esemelise kingitusega.

Pikamäe: See graafiline leht, mis on siiani auhinnaks olnud, on hea lähenemisnurk, kuna ta on kunstiteos ja hästi kohtuniku kabinetis eksponeeritav. Mis täpselt selleks auhinnaks on, seda peab praktika kujundama, kuid see ei ole statuudi küsimus. Kui te seda statuuti vaatate, siis on siin formuleeritud see, et väljaandmist otsustab vastav komisjon, kes selleks moodustatakse. See, mis selleks kingituseks on, võiks jääda komisjoni otsustada. Ma kujutan ette, et sellisel kujul graafiline leht vajab ümberkujundamist.

Ombler: Politseis ja prokuratuuris on näiteks kellad.

Pikamäe: Eelmisel korral arutasime ka seda, kes selle statuudi peaks kinnitama ja praegune „Teravaima sule“ statuut on KHN-i poolt heakskiidetud lähtuvalt sellest, et KHN-il on pädevus otsustada asju ka kohtusüsteemile olulistes küsimustes.

Ombler: Kas see on teil teadlik valik olnud, et seda on saanud ainult esimese astme kohtunikud?

Pappel: Kogu süsteem.

Pikamäe: Kas KHN on valmis selle heaks kiitma või soovitakse teha mingisuguseid parandusi?

KHN kiidab heaks aumärgi „Teravaim sulg“ kehtiva statuudi ümberkujundamise.

Otsus: KHN kiidab heaks aumärgi „Teravaim sulg“ kehtiva statuudi ümberkujundamise.

8. Riigikohtu esimehe poolt Riigikogule esitatava ettekande tutvustus – KS § 41 lg 3 p 3 alusel – Riigikohtu esimees Priit Pikamäe

Pikamäe: Käesolev päevakorrapunkt on iga kevadise KHN-i traditsiooniline päevakorrapunkt, kus tavapäraselt ei ole ette kantud ettekande teksti, mis praegu on veel lihvimisjärgus, kuid Riigikohtu esimees on tutvustanud neid põhimõtteid, millest tulenevalt ta oma selle aasta ettekannet parlamendile soovib esitada. Ettekandele lisatakse ka teatud hulk lisasid, milleks tavaliselt on Justiitsministeeriumi poolt koostatud kohtute menetlusstatistika ja sinna juurde põhiseaduslikkuse järelevalve kohtumenetluse otsuste täitmist kajastav statistika, kuivõrd valdavalt on need otsused suunatud parlamendile ja nende otsuste täitmine on parlamendi pädevuses. Parlamendi liikmed ei väsi kunagi Riigikohtu esimehelt küsimast, mis seisus on põhiseaduse järelevalve asjade otsuste täitmine, kuigi parlament peaks ehk ise rohkem teadma, mis seis on. Lihtsustamaks parlamendi tööd oleme sellise tabeli viimasel paaril aastal nende jaoks kokku pannud.

Tulles ettekande sisu juurde, siis seekordses ettekandes sooviksin parlamendi poole pöörduda samades küsimustes enamvähem, mida sai puudutatud ka selle aasta kohtunike täiskogu ettekandes. Kui mõtleme parlamendi selle kevadise töö peale, siis päris hiljuti parlamendi suur saal arutas eriti tähtsa riikliku küsimusena riigireformi rakendamist ja elluviimist. Lugeses põhjalikult läbi ka selle tookordse istungi stenogrammi, siis ma saan aru, et parlamendis ei ole veel väga selgelt välja kujunenud, mida riigireformi mõiste all mõista. Laias laastus võis ettekannetest välja lugeda seda, et eesmärk on ikkagi Eesti riigihalduse optimeerimine ja viimine kooskõlla meie demograafiliste ja majanduslike protsessidega. Seekordses ettekandes soovin parlamendile kinnitada, et kohtusüsteem on väga heas vormis – meil on professionaalne kohtunikud ja kohtuasutuste juhtimine. Sellest tulenevalt ei vaja Eesti kohtusüsteem mingisuguseid radikaalseid ümberkorraldusi ega suuri reforme ja pigem on stabiilsus see, mis õigusemõistmisele alati kasuks tuleb. Samas ei saa mööda vaadata ka nendest tendentsidest, mis Eestis üldiselt toimuvad – rahvastiku protsessid ja majanduslikud protsessid.

Sooviksin selles ettekandes markeerida mõningaid selliseid piire, mida parlament, Eesti kohtusüsteemi riigireformi käigus optimeerides, peaks silmas pidama. Peaasjalikult vaataksin seda küsimust läbi põhiõiguste prisma ehk on kaks põhiõigust, mis kohtute aspektist on väga olulised. Üks on kohtusse pöördumise põhiõigus ja teine on edasikaebe põhiõigus. Kui vaadata põhiseaduse loogikat, siis kohtusse pöördumise õigus on kindlasti see, mida põhiseadus lubab piirata üksnes erakordselt karmidel tingimustel ehk kui rääkida kohtusüsteemi optimeerimisest, siis kindlasti ei peaks parlament siin kuluefektiivsuse saavutamiseks hakkama ära lõikama inimeste õigust kohtusse pöörduda. See probleem ei ole päris tühjalt pinnalt tõusetunud, kuna kui mõelda 2009. aasta riigilõivude tõstmise peale, siis see oli suurel määral kantud ideest, et suurema riigilõivu küsimisega sunniti inimesi ka järele mõtlema, milliste asjadega tasub kohtusse pöörduda. Hilisem Riigikohtu praktika näitas, et riigilõivude kordades suurendamine, oli põhiseaduse vastane ja kohtusse pöördumise õigust, sellisel kujul, kindlasti piirata ei tohi. Seetõttu ma tahaksin parlamendile südamele panna, et kohtusse pöördumise õigus ei tohiks kindlasti olla see, mille arvelt riik hakkab kokku hoidma.

Kui vaadata aga edasikaebe põhiõigust, siis seal annab põhiseadus oluliselt laiemad kujundamispiirid. Põhiseadus *expressis verbis* ka ütleb, et edasikaebeõigus on seaduse alusel kujundatav ja ma arvan, et see ongi üks koht, mida parlament võiks lähitulevikus kriitiliselt hinnata. Kas need äärmiselt laiad edasikaebe teed, mis meil on omaksvõetud ja mis olid ka põhjendatud situatsioonis, kus õiguskord alles kujunes, on põhjendatud ja jätkusuutlikud ka täna. Kui me vaatame Riigikohtu perspektiivi, siis viimase viie aasta lõikes on Riigikohtusse esitatavate menetlustaotluste arv järjest kasvanud ja lõi eelmisel aastal uue rekordi, ületades 3500 menetlustaotluse piiri. On selgelt tunda, et Riigikohtu enda töövõimekus ei suuda sellisele laviinile vastu pidada. Kui kohtusüsteemi püüda kriitiliselt analüüsida, siis minu arvates võiks see koht olla edasikaebeõiguste ülevaatamine, kas see peab olema just selline, nagu see meil täna on.

Mis puudutab kohtuvõrku, siis mistahes muudatused kohtuvõrgus tähendavad eeskätt seda, et tuleb välja töötada arusaamad, mis me omaks võtta tahame. Millised on õigusemõistmise geograafilise kättesaadavuse kriteeriumid? Kuidas territoriaalselt peab õigusemõistmine olema tagatud? Sellised põhimõtted tuleb enne kindlasti läbi arutada ka KHN-is. Kui mõelda, siis nende väljatöötamine väga lihtne ei olegi, kuid kindlasti on see vältimatu eeldus, et mistahes muudatusi teha.

Lõpetuseks soovin tänada parlamenti ja justiitsministrit aktiivse kaasamõtleme eest kohtunike sotsiaalsete tagatiste teemadel ehk eelmisel aastal juhtisin oma ettekandes parlamendi tähelepanu sellele, et üks põhjus, miks meil konkursid läbi kukuvad on kindlasti ka kohtunike sotsiaalsete tagatiste vallas toimunud tagasimineku, kuid ma loodan, et mingid positiivsed sammud siinkohal on järgmisel nädalal parlamendis heakskiitmisel. Kohtunike staažipuhkus on tulemas, mis näitab seda, et parlamendil on tõsiselt tahtmist tegeleda kohtunikele tähtsa teemaga, milleks on sotsiaalsete tagatiste teema.

Need oli põhilised punktid, millele sooviksin oma ettekandes keskenduda ja iseenesest on see suuresti jätk kõnele, mida Riigikohtu esimees pidas veebruaris Tallinnas. Kui teil on veel mingisuguseid mõtteid, mida võiks parlamendile edastada, siis andke teada.

Otsus: KHN võtab informatsiooni teadmiseks.

9. Ülevaade KHN-i otsuste tabelis kajastuvatest poolleiolevatest teemadest – KS § 41 lg 3 p 4 alusel – Justiitsministeerium, Rasmus Karja; Riigikohus, Liis Lindström

Karja: Poolleiolevate teemade tabel on materjalidena edastatud ja seekordsest KHN-ist tuleb siia tabelisse palju teemasid juurde. Tooksin välja punktid, kus on olnud ministeeriumi poolt edasimineku.

Viiwise- ja intressikalkulaator, mida kohtud on pikalt oodanud, on lõpuks valminud. Siinkohal tuleb tänada erasektorit, nimelt ühte advokaati, kes on selle kalkulaatori loonud. Selle eest täname ka advokatuuri.

Edasiminekuid on ka Tartu Ringkonnakohtu ruumiprobleemi lahendamises, millele Kersti Kerstna-Vaks viitas ka oma aruandes. Ministeerium ja Tartu Ringkonnakohtus on saanud kokku Tartu kohtumajas olevate teiste institutsioonidega, oleme probleemid ära kaardistanud ja hetkel toimub koostöös RKAS-iga ruumiplaneeringu ümberhindamine. Tartu Ringkonnakohtus õhuruumi ja ruutmeetreid on, kuid seda ei ole mõistlikult kasutatud. Loodan, et jõuame hea lahenduseni ja ka rahastuse, et see ellu viia.

Kerstna-Vaks: Õhku seal muidugi ei ole. Maja on Tartu Ringkonnakohtu oma, kuid õige on öelda, et Tartu kohtumajas on ruutmeetreid. Kas ma saan ikkagi aru õigesti, et Veski tänav ei ole ju kõrvale jäänud ja nüüd tuleb hakata arvutama, mis on mõistlikum?

Karja: Jah, küsimus on rahas.

Kerstna-Vaks: Tuleb tunnustada, et ministeerium kirjutas e-kirja RKAS-ile, kus ta ütles, et arvestada tuleb seda, et prokuratuuri käigutee Tartu kohtumajas tuleb hoida lahus kohtu käiguteest. Selle eest tuleb teid tunnustada, et te olete sellele arusaamale jõudnud.

Karja: Kuulutasime välja 11 kohtuniku konkursi. Nagu eile öeldi, siis konkursid on väga tihedad, kandidaate on palju ja ma loodan, et need 11 kohta saavad täidetud.

Pikamäe: Kuidas on asenduskohtuniku instituudiga, millega me vahepeal tõsiselt vaeva nägime?

Karja: Asenduskohtunike teema on meie osakonnas laual, kuid küsimus taandub sinna, kas asenduskohtunikud saab luua olemasolevate tühjade kohtunikukohtade pinnalt või tuleb süsteemi ressursi juurde leida ehk luua kohtunikukohti juurde. Oleme ministeeriumis otsustanud minna seda teed, et me täidame vabad kohad ära ja seega tuleb asenduskohtunike instituudi sisseviimiseks leida lisaressursi. Oma sisemise ümberkorralduste arvelt ei ole hetkel võimalik asenduskohtunike institutsiooni luua.

Pikamäe: Võib-olla peaks selle asja ikkagi lõpuni läbi mõtlema, kuna see sama Tallinna Ringkonnakohtu halduskolleegiumi probleem, mida me eile siin arutasime, oleks ju ka lahendatav asenduskohtuniku instituudi kaudu. Ma arvan, et asenduskohtuniku institutsiooni puudumine on meile jätkuvalt struktuurne probleem. Me ei suuda jätkuvalt piisavalt paindlikult reageerida töökoormuse muutusele teatud kohtus ja see toob kaasa traagilised tagajärjed. Ma ei saa aru, miks ei saa seda küsimust ükskord lahendatud? Seda enam, et ministeerium ise oma tegevuses armastab keskenduda statistikale. Statistika vaatamine on tagantjärei tarkus ja me peaksime suutma ikkagi ette prognoosida neid tüsistusi, mis süsteemis, ühes või teises kohas, võivad hakata tekkima ning asenduskohtuniku instituut on seega hädavajalik.

Karja: HKMS-i osas eile ütlesin, et eelnõu on ettevalmistamisel ja läheb kooskõlastusringile juulikuus. Eile rääkisin pikemalt ka menetluskohustuste kättetoimetamise probleemist ja nendest püüdlustest, mida me teeme selleks, et seda probleemi lahendada.

Pärsimägi: Kas see on päevakorrast maas, et anda õiguslik tähendus rahvastikuregistri kandelegi?

Karja: See ei ole ministeeriumi päevakorrast maas, kuid see on tugev poliitiline otsus. Praegu on tõesti probleem selles, et rahvastikuregistri kandel on informatiivne tähendus. Rahvastikuregistri seadus kohustab inimest 30 päeva jooksul elukoha andmeid muutma, kui need on muutunud. Meil ei ole ühtegi regulatsiooni ega mehhanismi selleks, et seda isikut seda kohustust täitma sundida. Tegelikult on see riigi jaoks üldine suur probleem, et ükski asutus ei saa toetuda rahvastikuregistri andmetele.

Saarmets: Täna on olemas rahvastikuregistri seaduse uue tervikteksti eelnõu Siseministriumis, kus kõigile andmetele taheti anda õiguslik tähendus. Põhimõtteliselt see elukoha andmete osa on seal täiesti teistmoodi, kui hetkel. Ma saan aru, et keegi ei taha sellega tegeleda, kuna kooskõlastusringil tuli üks märkus.

Kõve: See on kahtlane regulatsioon. Teised riigid ei ole selliseid asju teinud. Puudu on järelevalve ja vastutus, et inimesele seda kohustust teadvustada. Teistes Euroopa riikides on kohustus, et sa pead ennast arvele võtta ja teostatakse järelevalvet selle osas. See ei ole lahendus, et anda registrikandele õiguslik tähendus ja siis inimeste suhtes tagaseljaotsuseid teha. Ma olen veendunud, et see on põhiseadusega vastuolus.

Pappel: Kas HKMS-i eelnõu osas saavad kohtud ka veel enne arvamust avaldada kui see läheb Riigikogusse?

Karja: Jah, see saadetakse juulikuus kooskõlastusringile. Loodan, et annavad pika kooskõlastustähtaja, arvestades seda, et on puhkuste periood.

Pappel: Ma saan aru, et asenduskohtuniku institutsiooniga olete te täiesti ummikusse jõudnud ja ministriumil ei ole tegelikult mingit lahendust, kuidas seda koostada. Võib-olla oleks mõistlik kaasata kohtunikke ja teha mingi suurem töögrupp.

Pikamäe: Nii me ka detsembrikuises KHN-is otsustasime ja seetõttu on kummaline, et selles vallas ei ole midagi edasi liikunud.

Kerstna-Vaks: Töögrupp võiks teha.

Vallikivi: Mul on hea meel, et see turvaküsimuse rida on olemas, kuid seal pole mingit edasiminekut. Millal tekivad need konkreetsed kuupäevad, millal selle probleemiga tegeletakse?

Karja: Oleme sellega aktiivselt tegelenud ja arutanud seda küsimust mitmel korral kohtujuhtide nõupidamisel. Kohtute ühtne seisukoht on see, et erisusi luua ei taheta. Kordnike tase ega olemasolevad turvalahendused ei võimalda seda, et saaks professionaalsetele menetlusosalistele võimaldada eraldi sissepääsu. Kui me edaspidi investeerime kohtute turvalisuse lahendustesse, siis mõtleme laiemalt. Tartu kohtumajas on eraldi fuajee, kus on eraldi turvaväravad ja sealt saab sisse eraldi kiipkaardiga.

Vallikivi: Me ei taha erikohtlemist, vaid me tahame samasugust kohtlemist prokuröridega.

Ombler: Meie käime läbi väravate. Seisund iseenesest erikohtlemist ei toeta.

Vallikivi: Küsimus tõstatati, kuna me ei saanud sama kohtlemist prokuröridega.

Ombler: Meid ka kontrollitakse ja me ei saa mingisugust erikohtlemist.

Kerstna-Vaks: See võis olla nii, kui kontrolliti käsitsi. Kohtunikke kontrollitakse samamoodi teises kohtumajas.

Vallikivi: Meil ei ole midagi turvalisuse vastu, vaid me tahame, et meid koheldakse samamoodi, kui teisi professionaalseid menetlusosalisi.

Ombler: Iseasi on, kuidas see turvakontroll lahendatud on. See peaks ilusti sujuma. Harju Maakohtus võib selline olukord tekkida, et tekib pikk sisenemise järjekord.

Otsus: KHN võtab informatsiooni teadmiseks.

Järgmine korraline KHN-i istung toimub 30. septembril, Justiitsministeeriumis.

Istungi lõpp 3. juuni 2016. a kell 11.40.

/allkirjastatud digitaalselt/

Priit Pikamäe
Juhataja

/allkirjastatud digitaalselt/

Aliis Pihkva
Protokollija